ЮБИЛЕЙНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛАЙЛИК

115 МИЛЛИОН ПУД ДОН УЧУН!

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

46-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 182 (12.836)
6 АВГУСТ 1964 ЙИЛ
ПАЙШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

САМАРҚАНД ҒАЛЛАКОРЛАРИГА ОФАРИН

САМАРҚАНД ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИ ВА ОБЛАСТЬ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИГА,

САМАРҚАНД ОБЛАСТИНИНГ КОЛХОЗЧИЛАРИ, СОВХОЗ ИШЧИЛАРИ, ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ВА СУВ ХЎЖАЛИГИ МУТАХАССИСЛАРИГА, БАРЧА МЕҲНАТКАШЛАРИГА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Совети Самарқанд области колхозчиларини, совхозлари ишчиларини, қишлоқ хўжалик ва сув хўжалиги мутахассисларини, партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг ходимларини, барча меҳнаткашларини катта меҳнат ғалабаси — давлатга дон сотиш юзасидан олинган мажбурият муваффақиятли бажарилганлиги билан табриклайдилар. Қабул пунктларига 7 миллион 820 минг пуд, яъни ўтган йилдагидан 3 миллион 300 минг пуд кўп дон топширилди.

Область колхоз ва совхозлари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, давлатга қўшимча равишда яна 750 минг пуд дон топшириш юзасидан янги мажбурият олдилар.

Булунғур, Пастдарғом, Каттақўрғон, Норпой, Иштихон ва Самарқанд ишлаб чиқариш бошқармаларининг ғаллакорлари партия ва ҳукуматнинг халқ моддий фаровонлигини ошириш тўғрисидаги ғамхўрлигига фидокорона меҳнатлари билан жавоб бериб, ўз социалистик мажбуриятларини ортиғи билан бажардилар.

1-«Ғаллаорол», Охунбобоев номли, «Улус», «Гулбулоқ» ва «Каттақўрғон» совхозлари, Пастдарғом ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Чимбойобод», Каттақўрғон бошқармасидаги Крупская номли, Булунғур бошқармасидаги «Правда Востока» ва «Октябрь» колхозлари ҳамда бошқа кўпгина хўжаликлар мўл дон ҳосили учун курашга муносиб ҳисса қўшдилар.

Булунғур ишлаб чиқариш бошқармаси хўжаликларидан Х. Ризаев, У. Ҳасанов, Б. Сатторов, И. Шлемин, Г. Ўзбеков, Ғаллаоролдан Т Суяров, У. Соатов, Каттақўрғон бошқармаси хўжаликларидан Р. Ғозиев, И. Рўзиев ва бошқа жуда кўп комбайнчилар ғаллани ўриб-йиғиб олишда фидокорона меҳнат намунасини кўрсатдилар.

Донни қабул пунктларига ташиб беришда автотранспорт ходимлари катта ёрдам кўрсатдилар. Айниқса, М. Маърупов, К. Сахаров, А. Гавалбабун, Б. Эшмуродов, В. Лавренов ва бошқа ўнлаб шофферлар юксак кўрсаткичларга эришдилар.

Никита Сергеевич Хрушчевнинг Ўзбекистон ёшларига қизғин табригидан руҳланган областнинг ёш ғаллакорлари суғориладиган ерларнинг ҳар гектаридан юз центнердан дон олиш учун курашда дастлабки марраларни муваффақиятли эгалладилар. Каттақўрғон бошқармасидаги Ильич номли колхознинг С. Алиев, Иштихон бошқармасидаги Карл Маркс номли колхознинг И. Невараев, сабзавот-мевачилик совхозининг З. Исматов ўртоқлар бошлиқ бригадалари ва бошқа кўпгина бригадалар ҳар гектаридан 42-45 центнердан дон олдилар.

Шунингдек область колхоз ва совхозлари қоракўл тери ва тухум сотиш йиллик планларини ошириб бажардилар, гўшт тайёрлаш ярим йиллик планини адо этдилар.

Самарқанд области қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг бу ютуқлари ғаллакорларнинг фидокорона меҳнати ва юксак маҳоратининг самарасидир, ишлаб чиқариш бошқармалари, партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари олиб борган ташкилотчилик ва сиёсий ишларининг натижасидир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети самарқандликларнинг дон ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришга қўшган ҳиссаларини юксак баҳолаб, Самарқанд областининг меҳнаткашлари давлатга яна 750 минг пуд дон сотиш юзасидан олган қўшимча мажбуриятларини ҳам бажарадилар, шонли юбилей йилида Ватанга 345 минг тонна пахта топшириб, ўзларининг асосий мажбуриятларини ҳам бажарадилар, шу мақсад йўлида августда ғўза парваришини сира ҳам бўшаштирмай давом эттирадилар, шунингдек бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтирадилар, жамоат чорвачилигини ем билан таъминлайдилар, чорва моллар қишловига намунали тайёргарлик кўрадилар, кузги дон экинларини ўз вақтида экиб оладилар, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада интенсивлаш учун курашда кучларини аямайдилар, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини мўл-кўл қилиш ишига муносиб ҳисса қўшадилар, деб қатъий ишонч билдирадилар.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ	ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ	ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

МАРД МАЙДОНДА СИНАЛАДИ

Турсуной ОХУНОВА,
Янгийўл бошқармасидаги Киров номли колхознинг трактор-далачилик бригадаси бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

Хоразмлик машҳур пахтакор Искандар Юсуповнинг кеча матбуотда эълон қилинган «Мардларни майдон чорлайди» деган мақоласини ўқиб чиқдим. Ҳамкасбим Юсупов нима қилсак пахта хирмонини кўпайтирар эканмиз, деган мақсадни кўзлар экан, август ойида ғўза парваришида зўр бериб ишлаш зарурлигини уқтиради. Шу муносабат билан ўтган йилги бир воқеа эсимга тушиб кетди.

Йилнинг якунига бағишланган область кенгашида менга сўз беришди. Минбарга чиқиб, пахтадан қандай қилиб мўл ҳосил етиштирганлигимиз тўғрисида: суғориш, озиқлантириш, культивация ишларини қандай ташкил қилганлигимиз ҳақида гапириб бердим. Танаффус вақтида, ҳозир аниқ эслолмайман, менга таниш бўлмаган ёш бир колхозчи сўраб қолди.

— Турсуной опа, сизлар эришаётган ютуқларнинг сири нимада?

Аввалига ҳайрон бўлдим.

— Ҳеч бир сири йўқ, — дедим, — ҳозир гапириб бердим-ку, ҳамма гап ўзимизга, меҳнатга боғлиқ.

У кулиб қўйди:

— Ахир бизнинг бригадада ҳам культивация, озиқлантириш ва бошқа тадбирларнинг ҳаммаси амалга оширилди-ку, ишнинг салмоғи сизникидан кам бўлмади. Ҳамма нарса жойидага ўхшайди. Кузга борганда, барибир, планни тўлдиролмай қолдик.

Унинг гапида жон бор эди. Дарҳол хаёлимга бир фикр келди.

— Сизлар августда қандай иш қиласизлар? — деб сўрадим.

Суҳбатдошим ўйланиб қолди. Хаёлига аниқ фикр келгандек бўлди. Агротехника тадбирлари ҳақида узоқ гаплашдик. Унинг гапига қараганда худди август ойига келганда иш бўшаштириб юборилар экан.

— Ана, кўрдингизми, — дедим, — ҳамма иллат шунда. Бир хил ўртоқлар астойдил ишлашади, ерни тайёрлаш, чигит экиш, ғўзани парвариш қилиш ишларини роса ўрнига қўйишади ҳам. Ғўза тупларида ғуж-ғуж кўсак тўпланадиган давр — августга келганда «қойил қилиб қўйдик, бу ёғи бўлаверади» — деб пахтанинг очилишини кутишади. Бевақт ўйинкулгига берилиб кетиб, ҳосилдан айрилиб қолганларини сезишмайди.

Искандар Юсупов жуда тўғри айтди. Ҳозирги кунлар ҳосилнинг тақдири ҳал қилинадиган даврдир. Кимки, худди шу кунларда қунт билан, қаттиқроқ меҳнат қилса, ғўза тупларидаги бор гул ва кўсакларни сақлаб қолиш учун курашса, ҳосилга яна ҳосил қўшиш тадбирларини кўриб борсагина ютади, кўзлаган мақсадига етади. Август ойи кеч эмас, бу ойда паст ғўзани анча эпга келтириб олиш мумкин, агар яхши қаралмаса, яхши ғўза ёмонга айланиши ҳам ҳеч гап эмас.

Бир сўз билан айтганда август ойида далани сира эгасизлантирмаслик, ҳар бир туп экинни ардоқлаш керак. Гектаридан 45 центнердан пахта етиштириш йўлида тер тўкаётган бизнинг бригадамиз аъзолари шундай қилиш ниҳоятда зарур эканини амалда билганлар. Ҳозиргача ғўзамизни 4 марта узунасига ва кўндалангига культивация қилиб, маромида қондириб суғордик. Озуқага тўйдирдик. Ҳар туп ғўзада 5-6 тадан кўсак бор. Асосий майдондаги ғўзамизни машина теримига мослаб ўстирмоқдамиз. Ўртоқ Юсупов айтгандек, бундай қараганда ҳаммаси жойидага ўхшайди, ғўза яшнаб турибди, ҳосил оляпти.

Лекин август ойида тиниб-тинчиётганимиз йўқ. Чунки, парваришни бўшаштирсак, ғўзанинг ҳосил олиш шаштини қайтарган бўламиз. Тракторни тўхтовсиз юргизаётирмиз. Машина ораласа, ғўза ҳар тарафидан шамол еб, кўсаклари тўлишади. Шу ой ичида ғўзани камида яна бир ярим марта комплекс парвариш қиламиз. Айниқса суғоришни сифатли қилиб ўтказамиз. Биз сувни жилдиратиб, кам нормада оқизяпмиз. Негаки, эгатлар ҳаддан ташқари захлатиб юборилса, кўсак намиқиб чириши ёки ҳосил кеч етилиши мумкин. Ҳар бир тадбирни амалга оширарканмиз, пахтанинг мумкин қадар эрта очилишини кўзда тутишимиз керак.

Республикамиз ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллик тўйига муносиб тортиқ билан бориш ҳамманинг яхши тилагидир. Биз пахтакорлар ҳозирги кунда 3 миллион 600 минг тонналик тортиқни тайёрлашда энг масъулиятли ва ҳал қилувчи даврда турибмиз. Бу давр шундай даврки, у биздан ғўза парваришини сира бўшаштирмай давом эттиришни талаб этмоқда. Дўстлар, шундай қилайлик, август ойини пахта даласида жанговар иш билан ўтказайлик.

Азиз дўстлар, дугоналар, азамат механизаторлар, пахта даласи чинакам мардлар майдони бўлиб қолди. Келинг, ғайрат камарини маҳкам боғлаб меҳнатда чинакам жасорат кўрсатайлик, мард майдонда синалади.

ТЎЁНАМИЗ

С. УСМОНОВ,
Ўзбекистон КП Самарқанд область Комитетининг биринчи секретари.

Самарқанд область меҳнаткашлари ўз куч-ғайратларини партия XXII съезди ҳамда КПСС Марказий Комитети кейинги Пленумларининг тарихий қарорларини амалга ошириш, етти йилликнинг олтинчи йилида пахта, дон, сабзавот, гўшт ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришда янги марраларни эгаллашга сарфлаяптилар. Область меҳнат аҳли республика ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақа байроғини баланд кўтариб, қоракўл тери ва тухум сотиш юзасидан йиллик, гўшт ва сут тайёрлаш юзасидан ярим йиллик планларини муддатидан илгари бажардик деб рапорт бердилар.

Самарқанд йирик ғаллакор областдир. Шунинг учун ҳам партия, совет, қишлоқ хўжалик органлари, область колхоз ва совхозлари пахта билан бир қаторда дон етиштиришни кўпайтиришга алоҳида аҳамият беряптилар. Бутун партия ташкилотлари, барча колхозчилар, совхоз ишчилари, қишлоқ хўжалик мутахассисларининг эътибори ана шу муҳим халқ хўжалик вазифасини муваффақиятли бажаришга, янги резервларни қидириб топиш ва ишга туширишга қаратилди.

Биз қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлаштириш йўлидан бориб, колхоз ва совхозларда бор бўлган моддий-техника ресурсларидан тўла ва тўғри фойдаланишга, деҳқончилик маданиятини оширишга, илғор тажриба ва фан эришган муваффақиятларни жорий қилишга алоҳида эътибор бердик. Область колхоз ва совхозлари экин майдонларини ошириш учунгина курашиб қолмай, ғалла экинлари ҳосилдорлигини ошириш чораларини ҳам кўрдилар.

Область хўжаликлари 1964 йилда берилган топшириқни ортиғи билан бажариб, 430 минг гектардан зиёдроқ ерга ғалла ва дон-дуккакли экин экдилар. Фақат бир йилда ана шу экинларнинг майдони 80 минг гектардан кўпроқ кенгайди.

Илғор хўжаликларнинг тажрибаси кузги экинлар мўл ҳосил беришини кўрсатмоқда. Шунинг учун ҳам биз баҳори экинларни кескин даражада камайтириб, кузги экинларни кўпроқ экиш йўлидан бордик. 139 минг гектардан кўпроқ майдонга кузги ғалла экилди. Бу — дон ва дон-дуккакли экинларнинг 63 процентига тўғри келади. 96 процент майдонга сортли сара уруғлар экилди. Анчагина майдондаги кузги экин борона қилинди ва бегона ўтлар дориворлар ёрдами билан ўталди.

Бу йил об-ҳаво шароитининг ноқулай келишига қарамай дала ишларининг муддати анча қисқартирилдики, лалмикор ерларда бунинг катта аҳамияти бор. Суғориладиган майдонларга дон экишга алоҳида эътибор берилди, суғориладиган зонада 18.4 минг гектар ерга бошоқли экинлар экилди.

Область комсомол-ёшлари суғориладиган ерларда икки марта экин экиб, бир йилда гектаридан 100 центнердан ҳосил олиш соҳасида қимматли ташаббус кўрсатдилар.

Биз энди социалистик мажбуриятимизни шараф билан бажардик деб айта оламиз. Кўпгина комсомол-ёшлар ажойиб муваффақиятларга эришиб, ҳаммамизни қувонтирмоқдалар. Каттақўрғон бошқармасидаги Карл Маркс номли колхозда И. Невараев, «8 Март» колхозидан С. Жўраев, Ильич номли колхоздан С. Алиев, Пойариқ бошқармасидаги Охунбобоев номли совхоздан Ш. Мамедов ва Я. Беркаев, Самарқанд бошқармасидаги 5-совхоздан З. Нематов ўртоқлар раҳбарлик қилган бригадаларнинг иши айниқса мақтовга сазовордир. Улар гектаридан 40-45 центнердан буғдой олишга муваффақ бўлдилар. Пастдарғом бошқармасидаги «Чимбойобод» колхозида Э. Рўзиев бригадасида эса гектаридан 69 центнердан буғдой янчиб олинди. Юзцентнерчи ғаллакорлар такрор экинни ҳам вақтида экиб, гектаридан 65-70 центнердан маккажўхори дони олиш учун курашмоқдалар.

Областда гектаридан ўрта ҳисобда 7 центнердан ҳосил олиндики, бу кейинги 26 йил мобайнида энг юқори ҳосилдир.

Колхозчилар, совхоз ишчилари, қишлоқ хўжалик мутахассисларининг қаҳрамонона меҳнати туфайли ажойиб ғалаба қўлга киритилди. Фақат мўл ҳосил етиштирибгина қолинмасдан ғалла уюшқоқлик билан йиғиштириб олинмоқда. Область 5 августда давлатга дон сотиш юзасидан социалистик мажбуриятини бажарди.

Ватан хирмонига 7 миллион 820 минг пуд дон топширдик. Бу — 1963 йилда топширилганидан 3,3 миллион пуд ортиқдир. Давлатга армуғон қилинган ғалланинг 5,1 миллион пуди буғдойдир.

Самарқандликлар ўз имкониятларини чамалаб кўриб планда ташқари тағин 750 минг пуд дон топширишга астойдил бел боғладилар. Сортли дон топшириш плани ҳам бажарилди.

Ғаллакорларнинг фидокорона меҳнати, жонажон Коммунистик партия ва Совет ҳукумати кўрсатаётган моддий-техника ёрдами ўсаётгани туфайли бундай муваффақият қўлга киритилди.

Қишлоқ меҳнат аҳлини мўл ҳосил етиштириш ва уни уюшқоқлик билан ўриб-йиғиб олиш учун курашга сафарбар этишда партия, совет ва қишлоқ хўжалик, касаба союз, комсомол органларининг зўр ташкилотчилик иши катта роль ўйнади.

Коммунистлар ва комсомоллар мўл ғалла етиштириш учун курашда чинакам ташаббускор бўлдилар. Улар ўзларининг шахсий меҳнатлари билан ҳаммага ибрат кўрсатиб турдилар.

Колхозчиларни ва совхоз ишчиларини моддий жиҳатдан рағбатлантиришга алоҳида эътибор берилди. Бунинг самарасини кўриб турибмиз. Ўрим-йиғим пайтида бутун партиявий-оммавий ва маданий-оқартув ишлари далага, ғаллазорга кўчирилди. Минглаб агитаторлар, пропагандистлар, лекторлар ғаллакорлар ҳузурида бўлиб, суҳбатлар, лекциялар ўтказиб турдилар.

Пастдарғом ишлаб чиқариш бошқармасининг ғаллакорлари областда социалистик мажбуриятнинг муваффақиятли бажарилишига муносиб ҳисса қўшдилар. Бу бошқарма колхоз-совхозлари давлатга 1 миллион 295 минг пуд ёки мажбуриятдагидан 10 процент ортиқ дон топширдилар. Шунингдек Каттақўрғон, Булунғур, Иштиҳон, Норпой, Пойариқ, Самарқанд бошқармаси ғаллакорларининг ҳиссаси катта бўлди. Йирик ғаллакор Ғаллаорол бошқармаси Ватанга 2,5 миллион пуд дон туҳфа этди.

Ўрим-йиғимнинг муваффақиятини таъминлашда комбайнчилар, тракторчилар ва шофферлар фидокорона меҳнат қилдилар. Улар техникадан моҳирлик билан фойдаланиш намунасини кўрсатдилар.

Ялпи дон етиштиришни кўпайтириш, давлатга мўл-кўл дон етказиб бериш туфайли колхозларнинг даромади ҳам кескин даражада кўпайди, совхозлар рентабелли бўлиб қолди.

Давлатга дон сотиш ва топшириш социалистик мажбурияти бажарилди, катта ғалаба қўлга киритилди. Лекин Самарқанд ғаллакорларининг ғайрати сира бўшашгани йўқ. Улар ғалла фронтида қаҳрамонликни давом эттирадилар. Ҳозир ғаллакорлар ўрим-йиғимни тезроқ тамомлаб, келгуси йил мўл ҳосили учун мустаҳкам замин яратиш ғамини емоқдалар.

Ленин орденли Самарқанд областининг меҳнаткашлари республикамизнинг ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллигини янги меҳнат зафарлари билан кутиб оладилар. Область пахтакорлари шу кеча-кундузда мамлакатга 345 минг тонна «оқ олтин» топширамиз деб берган ваъдаларига вафо қилиш учун мажбуриятга яраша ҳосил тўплаш йўлида мардона меҳнат қиляптилар. Бу энг юксак мажбуриятимизни ҳам шараф билан бажарамиз.

Яккабоғ ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ ДЎСТҚОРАЕВга

Партия комитетининг секретари ўртоқ ҲАҚҚУЛОВга

Район ижроия комитетининг раиси ўртоқ МАМАТҚУЛОВга

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети Яккабоғ ишлаб чиқариш бошқармаси колхозчиларини, совхоз ишчиларини, қишлоқ хўжалик мутахассисларини, партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг ходимларини, барча меҳнаткашларни катта меҳнат ғалабаси билан табриклайдилар.

Яккабоғ бошқармасининг меҳнаткашлари республика ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллиги шарафига бошланган умумхалқ мусобақасига қўшилиб, давлатга дон етказиб бериш юзасидан олган социалистик мажбуриятларини бажардилар. Қабул пунктларига 1 миллион 500 минг пуд дон топширилди.

Бошқарма ғаллакорлари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб давлатга яна 100 минг пуд дон топширишга аҳд қилдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети шунга қатъий ишонадиларки, Яккабоғ ишлаб чиқариш бошқармаси меҳнаткашлари давлатга яна 100 минг пуд дон етказиб бериб, қўшимча мажбуриятларини ҳам муваффақиятли бажарадилар. Пахта етиштириш юзасидан олган мажбуриятларини бажариш учун қатъият билан кураш олиб борадилар, кузги дон экинларини ўз вақтида экиб оладилар, етарли миқдорда ем-хашак тайёрлаб, чорва моллар қишловига яхши тайёргарлик кўрадилар ва интенсивлаш асосида қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларини янада юксалтиришга эришадилар.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ	ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ	ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

ЮҚОРИ ЧИРЧИҚ ҒАЛЛАКОРЛАРИНИНГ ҒАЛАБАСИ

Тошкент областида дон етиштириш бўйича энг йирик бошқармалардан бири бўлган Юқори Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармасидаги хўжаликларнинг ғаллакорлари Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллиги шарафига давлатга дон сотиш юзасидан ўз социалистик мажбуриятларини бугун бажардилар. Давлат омборларига 19.632 тонна дон топширилди.

ЮЗЦЕНТНЕРЧИЛАР МУВАФФАҚИЯТИ

Янгийўл ишлаб чиқариш бошқармасидаги Свердлов номли колхоз ғаллакорлари давлатга дон сотиш юзасидан қабул қилинган социалистик мажбуриятларини бажардилар. Ватан омборларига йиллик топшириқда белгиланганидан уч баравар кўп ғалла етказиб берилди. (ЎзТАГ).

ҒАЛЛА ФРОНТИДА

Ўзбекистон ССР областларида дон тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1964 йил 5 августга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Мажбуриятга нисбатан процент ҳисобида)

Областлар	Мавсумда	Бир кунда
СИРДАРЁ	137,4	1,7
ҚАШҚАДАРЁ	128.8	2,8
БУХОРО	100.2	—
Самарқанд	99.0	3,0
Тошкент	95,6	1,5
Андижон	92.6	0,7
Фарғона	70,4	0,4
Сурхондарё	69,2	0,5
Хоразм	4,3	—

Ўрта Осиё республикалари колхоз ва совхозларида хашак тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1964 йил 31 июлга бўлган

МАЪЛУМОТ

(планга нисбатан процент ҳисобида)

Республикалар	Тайёрланган хашак
Ўзбекистон	47
Қирғизистон	36
Тожикистон	23
Туркманистон	21
Ўрта Осиё бўйича жами	37
Бундан ташқари, Қозоғистон ССРнинг Чимкент области	76

СССР ВА БОЛГАРИЯ ҲАРБИЙ КЕМАЛАРИНИНГ ЎЗАРО ВИЗИТИГА ДОИР

Совет Иттифоқи ва Болгария Халқ Республикаси ҳукуматлари ўртасида ҳар иккала мамлакат ҳарбий кемаларининг бир-бирларига дўстона визит билан боришлари тўғрисида бир битимга келинди. Совет ҳарбий кемалари отряди 8 августдан 13 августгача Варнада бўлади. Болгария ҳарбий кемалари отряди 5 декабрда Севастополга келади. (ТАСС).

ЎРТОҚ Н. С. ХРУШЧЕВ НУТҚИ

САРАТОВ ОБЛАСТИДАГИ «ДЕКАБРИСТ» СОВХОЗИДА 1964 ЙИЛ 4 АВГУСТДА СЎЗЛАНГАН

Далаларни кўздан кечириб юрган вақтимизда, совхоз директори, ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи, область раҳбарлари қўриқ ердаги совхозингиз тўғрисида, дон ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришда эришган ютуқларингиз ҳақида гапириб беришди. Сизларнинг ишдаги натижаларингиздан, сизларнинг хўжалигингизда ва бошқа хўжаликларда нимаики кўрган бўлсам, ҳаммасидан ғоят мамнунман.

Ғоят катта ер массивларига эга бўла туриб давлатга аслида дон ҳам, чорва маҳсулотлари ҳам бермаяпти, деб бир вақтлар от заводлари КПСС Марказий Комитетининг Пленумида танқид қилинган эди. Марказий Комитет Пленуми йилқичилик совхозларининг ишини қайта қуриш, уларнинг ихтиёридаги қўриқ ерларни очиш, шу хўжаликларни дон, гўшт, сут етиштирувчи йирик манбаларга айлантириш зарур, деб топди. Айни замонда от заводлари давлатга муайян миқдорда юқори сифатли отлар етказиб бериб туришлари ҳам керак, албатта.

От заводлари ходимлари қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини тезда қайта қура олдилар, бундан совет кишилари хурсанд бўлмоқдалар. Ахир, илгари бу далаларнинг ҳаммаси чалав босиб ётган ерлар эди. Шунинг учун давлат бу ерлардан бир пуд ҳам дон олмас эди. Йилқичиликнинг қанчалик рентабелли эканини билмайман. Менга айтишларича, от заводлари, ҳатто ўз йилқилари учун давлатдан ем сотиб олар эканлар. Менингча, агар йилқичилик хўжалик ҳисобига кўчирилиб, от заводларининг қўлидаги ер учун давлат ҳақ оладиган бўлганида, илгариги кўпгина от заводлари раҳбарларининг хонавайрон бўлиши турган гап эди.

Партия йилқичилик хўжаликларини ўз вақтида танқид қилиб, уларга ўз ишларини қайта қуриб олишда ёрдам берди. Мана энди илгари от заводларига қарашли бўлган ерларда «Декабрист» совхози иш кўрмокда. Ўтган йили совхоз коллективи давлатга 1.100 минг пуддан кўпроқ дон берган бўлса, бу йил совхоз коллективи давлатга 1,750 минг пуд дон сотиш мажбуриятини олди. Илгариги чалавзор даштлар халққа ана шундай бойлик келтирди!

Далаларни айланиб юрган вақтимизда, совхоз директори бепоён массивларда буғдой ўроққа келиб қолганини кўриб қувонди. Денгиздай теп-текис буғдойзорни кўрганда, унга қўшилиб ҳаммамиз ҳам қувондик. Бу жуда яхши. Бизда дон ва бошқа маҳсулотлар етиштиришни бундан буён ҳам кўпайтира бериш учун имкониятлар бор.

Мен ҳозир ишингиздаги камчиликлар ҳақида гапирмоқчи эмасман. Бу камчиликларни ўзларингиз ҳам яхши биласиз, шекилли. Тажрибали одамлар эмасмисиз, ишлаб чиқаришни ташкил этишда ҳали мавжуд бўлган камчиликлар назарингиздан қочиб қутула олмайди. Бироқ, коллективингиз, қола берса, бошқа кўпгина хўжаликлар ҳам ҳал қилишлари лозим бўлиб турган масалаларга эътиборингизни жалб этмоқчиман. Колхоз ва совхозлар далалардаги поxолни саранжомлаб олишга улгура олмаётганини ҳаммангиз кўрдингиз. Тракторчилар уюлиб ётган поxолнинг ёнидан айланиб ўтишга мажбур бўлишмоқда, шудгор ола-була бўлиб қоляпти, оқибат натижада бунинг касри ҳосилга уриб кетяпти. Поxолни йиғиштириб олишни тўғри уюштириш керак. Украинадаги илғор колхоз ва совхозларнинг тажрибасидан фойдаланиш лозим бўладиганга ўхшайди. У ерда поxол қуйидаги тартибда йиғиштириб олиняпти: комбайнга поxол кирқадиган жоди ўрнатилган, жодидан чиққан сомон тиркалиб қўйган аравачага тушади. Аравача тўлиши билан трактор сомонни ғарамга элтиб ташлайди. Шу орада комбайнга бошқа бир аравача тиркаб қўйилади. Шу тариқа ўриб олинган ғаллани йиғиштириш билан бир вақтнинг ўзида дала поxолдан тозалаб кетилади. Лекин гап фақат шунинг ўзида эмас. Поxол ва сомон билан бирга бегона ўтларнинг уруғи ҳам аравачага солиниб, даладан олиб кетилади. Агар поxол даланинг ўзида ғарамлаб қўйилса, бегона ўтларнинг уруғи тупроққа тушиб, ерни баттар ўт босиб кетади.

Албатта, поxолни шу усулда саранжомлаб олганда, сомонни ғарамга тўхтатмай жўнатиб туриш учун муайян миқдорда муттасил айлантириб туриладиган аравачалар бўлиши шарт. Лекин бунинг сарфидан қочмаслик керак, чунки аслини олганда, поxол даланинг ўзида қайта ишланиб, озуқага айлантирилади. Сомонни ғарамлашдан осони йўқ. Вентиляторларни ўрнатиб қўйиб, шамол воситаси билан сомонни муайян баландликка суриб бериш мумкин.

(Охири иккинчи бетда).

ЎРТОҚ Н. С. ХРУШЧЕВ НУТҚИ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Таганрогдаги конструкторлик бюросининг конструктори ўртоқ Изаксон похолни саранжомлаб олишнинг бошқа бир методини таклиф қилди. У, похолни саранжомлаш вақтида аравачаларни ишлатмасдан, оригинал мосламадан фойдаланишни таклиф этди. Мен ростовликлар тажрибасини хикоя қилувчи кинофильмни кўрдим. Ўрток Изаксоннинг таклифи нимадан иборат? Комбайнга жоди билан бирга шиббалагич осилади. Сомон шиббалагичга тушиб, ўша ерда гурзичалар ёрдами билан босилиб, шиббаланади. Кейин тахтакачланган боғ ўз-ўзидан далага ташланади. Подборщик ўрнатилган трактор шу заҳоти боғни кўтариб, уни даланинг чеккасига ёки бошқа бирон жойга чиқариб ташлайди. Мен сомонни йиғиштириб олиш соҳасида ўрток Изаксон таклиф қилган метод билан ишлаб чиқариш шароитида танишишга ҳаракат қилиб кўраман ва шундан кейин ўз фикримни айтаман.

Украинларнинг методига келганда, шуни айтиш керакки, бу метод неча йиллардан бери қўлланиб келяпти ва ижобий натижалар берди. Саноатга шундай талаблар қўйиш керакки, у зарур миқдорда тиркав аравачалар ишлаб чиқаришни таъмин этсин. Бу усулни ишчи кучлари кам бўлган қўриқ ерлардаги совхозларда жорий қилиш айниқса муҳимдир. Албатта, мен ишчи кучлари «кам» бўлган деганимда, ҳозирги кунни назарда тутяпман. Комплекс механизация жорий қилинган сайин икки-уч йил ичида ишчи кучларининг ҳатто ортиқча бўлиб қолишига имоним комил.

Ҳозирги вақтда далаларга «Кировец-700» маркали кучли трактор келяпти. Бу трактор энг муҳим ишларда меҳнат унумдорлигини икки-уч баравар кўтариш имконини беради.

Энди дон тозалашда ишлаётган машиналарингизнинг системаси тўғрисида бир неча мулоҳаза айтмоқчиман. Сизлар дон тозалайдиган эски аппаратлардан агрегат ясаб, дон тозаловчи линия барпо этибсиз. Бу иш сизларда жуда яхши қилинган. Бунинг учун дон тозаловчи пунктларнинг ташаббускори ва ташкилотчиси, совхоз инженери ўрток В. В. Лубковга ташаккур айтмоқчиман. Лекин сизлар ўз линиянгизни кам унумли эски машиналардан ясабсиз. Бунга совхоз механизаторлари айбли эмас, албатта. Ҳозир қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводларидан шуни талаб қилиш керакки, улар доимий ёки кўчма машиналар ишлаб чиқарилишини таъмин этсинлар, лекин дон тозаловчи бундай машиналар юксак даражада унумли ишлайдиган ва агрегат шаклида чиқариладиган бўлсин.

Бир вақтлар қўриқ ерларга келган вақтимда айтган гапимни яна қайтармоқчиман. Биз дон ташишни ташкил этишга анча мулоҳазакорлик билан бир мақсадни кўзлаб, муносабатда бўлишимиз керак. Биргина сизларнинг совхозингизга дон ташиш вақтида қанча автомобиль юборилаётганини қани бир ҳисоблаб кўрайликчи. Автомашиналар совхозингизга шаҳарлар ва саноат марказларидан келмоқда. Ҳосил ўрим-йиғими вақтида талай миқдордаги машиналарни ҳарбий қисмлар юбормоқда. Бунинг ҳаммаси давлатга қимматга тушмоқда. Доннинг ҳаммасини ўрим-йиғим вақтидаёқ бир йўла элеваторлар ва давлат омборларига ташиб олиш вазифасини қўйиш билан оқилона иш қиляпмиз, дейиш қийин.

Катта хўжаликларнинг ўзида дон сақланадиган омборлар бўлиши керак. Совхоз ёки колхоз донни янчиб, тозалаб, уни керакли кондицияга етказиб олади-да, шу билан омборларда асрай беради. Сўнгра, қишлоқ хўжалик ишларининг мавсуми ҳавридан тушиб, қўл анча бўшаб қолгач, донни элеваторлар ва тайёрлов пунктларига элтиб бериш имконияти туғилади. Бунинг учун ҳозир биз ўрим-йиғим ва дон тайёрлаш вақтида фойдаланаётганимизга нисбатан анча кам миқдорда автомашиналар талаб қилинади. Шундай қилинса, дон ташиш бирмунча арзонга тушади. Лекин бунинг учун бевосита йирик колхоз ва совхозларнинг ўзида омборлар бўлиши керак.

Жойдан овоз: Бизнинг донимиз кўп-да.

Н. С. Хрушчев: Қанча дон етиштираётган бўлсангиз, шунга яраша омборлар бўлиши керак. Агар бир миллион пуд дон етиштирилаётган бўлса, совхоздаги омборлар ҳам бир миллион пудга яраша бўлиши, агар давлатга икки миллион пуд дон сотаётган бўлсангиз, омборлар ҳам шунга мувофиқ бўлиши керак. Мен АҚШда ҳам фермерлар билан учрашиб, у ерда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши қандай ташкил этилганлиги билан танишганман. Америкада йирик фермернинг ўз омбори бор. АҚШда металл омборларни заводда ишлаб чиқариш йўлга қўйилган. Йўлдан бораётсангиз, жуда кўп миқдордаги катта темир бакларни кўрасиз, бу баклар бизда ёнилғи асраладиган бакларга ўхшайди. Фермер донни ўз омборига тўкиб қўяди, кейин харидор ахтаради ва ўрим-йиғим тамом бўлгандан кейин донни элеваторга жўнатади.

Сизлар ўз далаларингизда ажойиб буғдой етиштирибсиз. Ўз хурсандчилигимизни далада, буғдойни кўриб юрган вақтимиздаёқ айтдик. Лекин айни маҳалда сизларнинг буғдойингиз баъзи фикрлар туғдирдики, ижозат берсангиз шу фикрларимни сизларга ҳам айтиб берай.

Сизларнинг олдингизга шундай масала қўймоқчиман: даштлик ерларда дон хўжалигини тоза шудгор қилинган ерларда олиб бориш фойдалироқ, тежамлироқми, ёки тоза шудгор қилмасдан олиб бориш, яъни ернинг қувватини оширадиган тегишли экинларни экиб, уни йиғиштириб олгандан кейин буғдойни ана шу шудгорга экиш фойдалироқ, тежамлироқми? Шу хусусда катта мунозара боряпти. Бир вақтлар бу мунозара жимиб қолгандек эди, кейин КПСС Марказий Комитетининг февраль Пленумида яна кўтарилди. Чамаси, бу масалани бўлажак Пленумда яна ўртага қўйсак керак, бу Пленум Марказий Комитет Президиумининг қарорига мувофиқ, шу йил ноябрь ойида чақирилади.

Мен буғдойни тоза шудгорга экиш аввал бошқа экинлар экилган ерларга экишга нисбатан самаралироқ деган масала устида қизғин тус олган мунозарани ўз обрўйим ва мавқеимни, аниқроқ қилиб айтганда, ўз мавқеимни ўртага солиб бўғмоқчи эмасман. Бу масалада менинг обрўйим шунинг учун ҳал қилувчи аҳамиятга эга эмаски, ўзим ишлаб чиқариш билан бевосита шуғулланаётганим йўқ, партиядаги мавқеим эса ғоят баланд бўлиб, шу сабабдан, фактлар билан иш кўрганда, эҳтиёткор бўлишим керак, яъни туғилиб келаётган янги нарсани ўз обрўйим ва мавқеим билан босиб қўймаслигим зарур.

Бу масалани қайтахлитда ҳал қилиш керак? Қизғин тус олган мунозарада, мамлакатнинг дашт районларида тоза шудгорларнинг ролига баҳо беришда ким кўпроқ ҳақли? Мен бу мунозарани анализ асосида, илмий муассасалар, колхоз ва совхозлар орттирган тажрибани ўрганиш асосида ҳал қилишни таклиф этаман. Бу ишда қалам, ҳисоб-китоб асосий қози бўлиши керак. Колхоз ва совхозлар тоза шудгор ерларда гектар бошига қанча дон оляпти-ю, шудгорни банд қилиб, икки марта ҳосил етиштириш натижасида қанча дон оляпти, келинглар, шу масалага конкретроқ муносабатда бўлайлик. Менга Саратов областининг практикасидан олинган қуйидаги рақамларни айтиб беришди: тоза шудгор ерларда буғдой ҳосили гектар бошига 25 центнер бўляпти, энг қулай келган йилларда эса 30 центнерга ҳам етяпти. Бошқа экинларнинг кетидан экилган буғдой ҳосили 15—20 центнер, энг қулай шароитда эса 22-23 центнер бўляпти. Мана энди қайси бири фойдали эканини ҳисоблаб кўра беринг.

Тоза шудгорга экилган буғдойдан икки йилда бир марта 25 ёки ҳатто 30 центнер дон оласиз, бу гўё чакки эмасдек кўринади, бошқа экинлар билан банд қилинган ернинг ҳар гектаридан 15-20 центнер дон етиштирганда эса колхоз ёки совхоз икки йилда ҳар гектаридан 30-40 центнер дон олади. Шундай қилиб, сизларнинг маълумотларингизга асосланганда, шуни айтиш мумкинки, банд қилинган ердаги буғдой тоза шудгорга экилган буғдойга нисбатан икки йилда гектар бошига 10 центнер кўп ҳосил беради.

Бунда банд қилинган шудгордан олинган ҳар центнер маҳсулотнинг сарфи тоза шудгордан олинган ҳар центнер маҳсулотнинг сарфига нисбатан камроқ бўлса керак. Аслида тоза шудгорни ишлаш сарфи буғдой етиштириш сарфига қараганда (ҳосил ўрим-йиғимидаги сарфларни чиқариб ташлаганда) эҳтимол, кўп бўлса бўладики, кам бўлмайди. Тоза шудгор қилиб қўйилган далани ҳайдаш керак. Ёз бўйи тоза шудгорни икки-уч марта ишлаш лозим. Ишлаб турмасангиз, шудгор баҳорда ҳайдалган ердан ҳам ёмон аҳволга тушиб қолади. Тарс-тарс ёрилиб, тупроқдаги нам ана шу ёриқлар орқали буғланиб кетади. Бундай шудгорнинг тупроғи тарашадек қотиб, кўзланган самарани бермайди.

Такрор айтаманки, шу мулоҳазаларимни айтаётганимда, мен ўзларингиз менга берган маълумотларга таяняпман. Бу ҳисобларни ҳар тарафлама текшириб кўриш керак, албатта. Шу билан бирга, фақат бир йиллик ишни анализга олиш ярамайди. Маълумки, қишлоқ хўжалигида йил-йилига тўғри кела бермайди. Шу сабабдан, узоқроқ муддатни — борингки, беш йил, балки ўн йилни олиб, тоза шудгорга буғдой экиш банд қилинган шудгорга буғдой экишга нисбатан иқтисодий жиҳатдан қанчалик фойдали эканлигини қалам-дафтар билан ҳисоблаб чиқиш зарур.

Агар ҳисоблар сизларнинг шароитингизда тоза шудгор манфаатлироқ эканини, тоза шудгор ҳар гектар ҳисобига кўпроқ дон бериб, шу доннинг таннархи пастроқ бўлаётганини кўрсатса, мен тоза шудгор учун овоз бераман. Агар ҳисоблар банд қилинган шудгорда буғдой етиштириш тежамлироқ ва фойдалироқ эканини, шундай қилинганида, ҳар гектар ҳисобига кўпроқ ва арзонроқ дон олинажагини кўрсатса, мен бошқа экинлар билан банд қилинган шудгорга буғдой экиш учун овоз бераман.

Бу масалани ҳал қилишга фақат шу тахлитда ёндошиш мумкин. Кўпроқ дон ва бошқа маҳсулотлар бераётган, бинобарин, халқимиз учун кўпроқ бойлик жамғариш имкониятини туғдираётган система яхши системадир. Шуларнинг ҳаммасини диққат-эътибор билан ҳисоблаб кўринглар, бу ишга мутахассисларни, олимларни, тажрибакор колхозчиларни ва совхоз ишчиларини жалб қилинглар, ана шундан кейин тўғри бир қарорга келинглар.

Буларнинг ҳаммасини сизлар айниқса тарозига солиб кўришларингиз керак, чунки яқин ўтмишда областда мажбуран жорий қилиб келинган деҳқончилик системаси ерлардан унумли фойдаланишга, маҳсулот етиштиришни кўпайтиришга халақит берган эди. Ершов райони академик В. Р. Вильямснинг таянч базаси эди. Буғдойиқ деган ўт сизларнинг областингизда ўзига хос эмблема бўлиб қолган эди. Бу ўтнинг қандай ҳосил бериб келганини билмайман, аммо, шуниси маълумки, ўша вақтларда Саратов областининг чорвага берадиган ем-хашаги ва ҳозир сизлар йиғиштириб олаётган сингари ажойиб буғдойи йўқ эди. Мабодо область давлатга 40-50 миллион пуд дон бериб қолса, шунинг ўзи катта муваффақият ҳисобланар эди. Ҳозир эса сизлар 200 миллион пуд дон сотмоқчи бўлиб турибсизлар ва бу Саратов колхозлари ва совхозлари учун чегара эмас, деб тўғри гапиряпсизлар.

Партия деҳқончиликдаги ўт-далали системани танқид қилди. Ҳозирги вақтда колхоз ва совхозлар ўт-далали система оқибатларини тугатмоқдалар. Бу йўлда сизлар муайян ютуқларга эришгансиз.

Саратовнинг яхши буғдойи ҳаммамизни хурсанд қилмоқда. Лекин сизлар ўт-далали системанинг баҳридан ўтганингиздан кейингина буғдой кўплаб экила бошлади. Бунинг учун каттагина мардлик кўрсатиш лозим бўлди. Ўт-далали системадан воз кечиш унчалик осон бўлмади.

Ўт-далали система қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши учун зарарли назария эди, деб ҳозир қишлоқ хўжалик ходимлари иқрор бўлмоқдалар. Лекин кадрларимиз кўп йиллар мобайнида ана шу назария асосида тарбияланиб келдилар, шу сабабдан ҳозир ўт-далали системанинг оқибатларига ишлаб чиқаришда барҳам беришгина муҳим бўлмай, ўт-далали системанинг оқибатларига кадрлар тайёрлаш, ўқитишдаги бутун системада барҳам бериш, олий ўқув юртлари, техникумлар ва қишлоқ хўжалигидаги бошқа мактабларнинг программаларини оз меҳнат сарфлаб энг кўп маҳсулот олиш имконини берувчи фан ва практиканинг замонавий ютуқлари асосида қуриш ҳам муҳим аҳамиятга эгадир.

Далаларингизда маккажўхорининг ажойиб бўлганини кўрдим. Совхозларнинг ишчилари ва колхозчилар бу экинни меҳр билан парвариш қилишибди. Минерал ўғит солинган участкаларда маккажўхори айниқса яхши битибди. Менга ўғитланган далаларда маккажўхори гектар бошига сўтаси билан 400 центнер кўк поя беряпти, дейишди. Қурғоқчил дашт ерлар учун бу — яхши ҳосил. Биз шундай қилишимиз керакки, маккажўхори одат тариқасида ўғитланган ерга экиладиган бўлсин. Бу вазифани бир йилдаёқ ҳал қилиб бўлмайди, албатта. Аммо, бизда минерал ўғит ишлаб чиқариш тез ошиб бора беради. Шу ўғитлардан самаралироқ фойдаланиш, биринчи галда, энг кўп ҳосил берадиган экинларга минерал ўғит солиш керак. Маккажўхори аввало ана шундай экинлардандир.

Бинокорларимиз минерал ўғит ишлаб чиқарувчи корхоналар қурилишини энг кўп даражада жадаллаштириш учун зарур чораларни кўришлари лозим. Бу нарса, саратовлик ўртоқлар, сизларга ҳам боғлиқ. Сизлар ҳам ўғит ишлаб чиқарувчи корхоналар қуряпсизлар. Минерал ўғит ишлаб чиқарувчи замонавий заводни уч йил ўрнига икки йилда қура олсангиз, катта иш қилган бўлур эдингиз. Афсуски, бизда бундай заводлар кўпинча уч йил бир ёқда турсин, ҳатто тўрт-беш йилда қуриляпти. Бундан анча қисқа муддат ичида қуришнинг иложи бор, албатта. Бунинг учун агрегатлар тайёрлашни яхши планлаштириш, қурилиш ишларини ҳам монтаж қилиш, ҳам қуриш йўли билан қўшиб олиб бориш графигини оқилона равишда тузиш керак. Ўшанда биз заводларни тезроқ битказа оламиз, улкан химияни барпо этиш программасини тезроқ ва муваффақиятлироқ амалга ошира оламиз.

Маккажўхори ҳақида гапирганда, шундай бир масалага тўхталиб ўтмоқчиман. Заволжьенинг Саратов қисмидаги даштларда биз ҳовузлар ва кўлларни кўрдик. Ана шу ҳовуз ва кўллар яқинида одатда арпа, буғдой ва бошқа дон экинлари етиштириляпти. Кўллар яқинида маккажўхори ўсиб турганини, шу маккажўхори кўл суви билан суғорилаётганини эса ҳеч қаерда кўрганимиз йўқ.

Сизларнинг жойингиз серофтоб, иқлимингиз иссиқ,ерингиз яхши. Шундай ерларга ва шундай иқлим шароитида маккажўхори экиб, уни икки-уч марта суғорсангиз ва керакли миқдорда ўғит билан озиқлантирсангиз, ҳар гектаридан сўтаси билан бирга 800 центнер ва ундан ҳам кўпроқ кўкпоя олишингиз мумкин. Маккажўхори бошқа ҳар қандай экинга нисбатан сув билан ўғитни яхши кўтарадиган экин. У, сувли ерларда сувсиз ерлардагига қараганда 3-4 баравар ортиқ ҳосил беради. Бу гапни менга ўзларингиз айтдингиз. Ҳовузлар, кўллар, дарёлар яқинида қанча ерингиз борлигини, шундан қанчасига маккажўхори экиб, суғориш мумкинлигини бир ҳисоблаб кўрсангиз бўлар эди.

Сувли ерларга маккажўхорини кўп экишга дадил киришмоқ керак. Сув манбалари мавжуд бўлгач, суғоришга жуда арзимаган маблағ сарфланади-ю, лекин шу сарфларнинг ўзи ҳам 1-2 йилда қоплаб олинади. Мен ҳар бир хўжаликда ҳам, ишлаб чиқариш бошқармасида ҳам, областда ҳам тахминан қуйидаги ҳисобларни қилиб кўришингизни таклиф этар эдим:

— Қанча сут ва мол гўшти етиштириш керак;

— ҳар бир сигирдан 3-3.5 минг литр сут соғиб олишни мўлжаллаганда, муайян миқдорда сут ва мол гўшти олиб туриш учун қанча сигир боқиш керак;

— тегишли миқдорда сут ва гўшт олиб туриш учун қанча ем-хашак, аввало, маккажўхори силоси керак?

Чамаси, сизларнинг шароитингизда маккажўхори силоси, боз устига концентратлар ва емга қўшиб бериладиган оқсил моддалари қорамоллар учун асосий озуқа бўлар. Агар маккажўхори сувли ерларга экилса, хўжаликка керакли миқдордаги ем-хашакни камроқ майдондан ола бериш мумкин. Кўпчилик хўжаликларингизда гектар бошига 200 центнер силосбоп поя олинаётган бўлса, ана шу хўжаликлар маккажўхорини суғориш ва ўғитлаш натижасида 500-600-800 центнер ва бундан ҳам кўпроқ силосбоп поя олишлари мумкин. Суғормасдан гектар бошига 400 центнер маккажўхори олаётган хўжаликлар эса суғоргандан кейин гектар бошига камида 800 центнер маккажўхори оладилар.

Маккажўхорининг бир майдоннинг ўзида сидирғасига бир неча йил етиштирилиши мумкинлиги эндиликда исбот қилинди. Гербицидлар бўлса, маккажўхорининг орасидаги бегона ўтларни йўқотиш осон. Бинобарин, муттасил суғориб туриладиган маккажўхоризор участкалар барпо этиб, ана шу ерлардан бениҳоя мўл ҳосил олинишини таъминлаш мумкин. Чорва молларни маккажўхори экиладиган жойлар яқинида боқиш масаласини ўйлаб кўриш лозим. Шундай қилинса, энг арзон сут ва арзон мол гўшти олиш имконияти туғилади.

Силосни асраш тўғрисида бир неча оғиз сўз айтмоқчиман. Ҳозир ҳамма жойда силоснинг қадрига етадиган, унинг аҳамиятини тушунадиган ҳамда маккажўхори экинлари ва силос бостириш ҳақида ғамхўрлик қиладиган бўлиб қолишди. Лекин назаримда, кўпгина колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари тепалик усулида силослаш деб аталган усулга ҳаддан ташқари берилиб кетган кўринадилар. Сиртдан қараганда, бу усул арзон ва самарали бўлиб кўринади. Лекин чуқурроқ суриштириб кўрсангиз, у энг қулай усул эмас. Тажриба шуни кўрсатиб турибдики, тепалик усулида силослаганда, силоснинг кўп қисми чиқиндига чиқиб кетади. Силоснинг тепасини, ён томонларини совуқ уриб кетади, баъзан жуда катта тепалик шаклидаги силоснинг ярим метри олиб ташланади. Уни совуқ уриб кетгани учун чорва молларга бериб бўлмайди ва натижада нобуд бўлади. Баъзи ўртоқлар нобудгарчилик 20 процентгача етиб боради деб ҳисоблашмоқда. Бу рақамларнинг қанчалик аниқлигини билмайман-у, лекин бир қанча колхоз ва совхозларда силос нобудгарчилиги хийла катта эканлиги мутлақо кўриниб турибди.

Шу сабабдан силос асрашнинг траншея усулига кўчмоқ керак. Агар жойнинг паст-баландлигига қараб траншея кенгроқ қилиб кавланса (нишоб жойларда шундай траншеялар кавлаш айниқса осон), кейин унга темир-бетон плиталар қопланса, узоқ муддатга чидайдиган ажойиб бир омбор ҳосил бўлади. Шундай усул билан асралган силосдан чиқинди чиқмайди. Бу эса ем-хашак ресурсларини 20 процент кўпайтириш демакдир, чунки ҳозирги номукаммал усулда асралиб, нобуд бўлиб кетаётган силос хўжаликнинг ёнига қолади. Эҳтимол, бундай траншеялар қуришга шартта кўча олмассизлар. Қоплама траншеялар қуриш учун капитал маблағ керак. План тузиб олиб силос асрашнинг мукаммал методларига аста-секин кўчиш лозим.

Аъло сифатли силос тайёрлаш имконияти борлигини ҳозир фан билан практика исботлаб берди. Силосга қўшиб юбориладиган оқсил ва бошқа моддалар силос сифатини ошириш, қимматли озуқа нобудгарчилигига йўл қўймасликнинг муҳим воситасидир. Бундай моддаларни саноатда ишлаб чиқаришни ташкил этиш зарур.

Қишлоқ хўжалигида меҳнатни ва меҳнатга ҳақ тўлашни тўғри ташкил этиш масалалари ғоят диққатга сазовор бўлган масалалардир. Шуни айтиш керакки, меҳнатни ташкил этиш ва меҳнатга ҳақ тўлашнинг ҳозирги тартиби эгасизлик ва масъулиятсизлик туғдирмоқда. Бир даланинг ўзида ўнлаб одамлар ишлайди. Бири ер ҳайдайди, иккинчиси экин экади, учинчиси ҳосилни йиғиштириб олади. Шуларнинг ҳар бири ер ҳайдашда, экин экишда ва ҳоказоларда нормани бажарганлиги учун ҳақ олади. Эгасизлик шароитида меҳнатга бу хилда ҳақ тўлаш олинаётган маҳсулотнинг центнерига боғлиқ қилиб қўйилмаслиги тургган гап. Буларнинг ҳаммаси колхоз ва совхозлар экономикасининг аҳволига, қишлоқ хўжалигидаги ишларнинг сифатига, бинобарин эса ҳосилдорликка ва чорва маҳсулдорлигига ёмон таъсир кўрсатади. Меҳнатга ҳақ тўлашни ташкил этишдаги бундай тартиб қишлоқ хўжалигимиз имкониятларидан тўлароқ фойдаланишга ёрдам бермайди.

Илғор совхоз ва колхозларнинг раҳбарлари бу камчиликларни сезиб турибдилар, ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва меҳнатга ҳақ тўлашнинг мукаммалроқ методларини қидириб топмоқдалар. Уларнинг ташаббусини бутун чоралар билан қўллаб-қувватлаш ҳамда орттирилган тажрибадан конкрет хусусиятларни ҳисобга олиб, бошқа хўжаликларда ҳам фойдаланиш керак. Целиноград областидаги «Самарский» совхозининг директори И. Г. Лихобаба шу масалада диққатга сазовор таклифлар билан чиқди. Унинг ўзи — тажрибали директор. Қўриқ ерлар ўзлаштирила бошлаган дастлабки кунданоқ йирик совхозга бошчилик қилиб келмоқда, бинобарин, унинг айтган гапига қулоқ солиш керак. У баъзи турдаги маҳсулотларни етиштиришда ишчиларнинг меҳнатига бажарилган ишнинг турига қараб эмас, балки етиштирилган маҳсулотнинг центнери ёки тоннаси учун ҳақ тўлансин, деб таклиф қилди. Бунда ер бригадаларга ва механизациялаштирилган звеноларга бириктиб қўйилиши керак. Ана шу бригада ва звенолар ўз ерида ҳайдаш ва бороналашдан, культивация ва экишдан, экинларни парвариш қилишдан тортиб, ҳосилни йиғиштириб олишгача бўлган ҳамма ишларни бажаради. Шунда ҳосил қанча мўл бўлса, олинган маҳсулотнинг центнери учун тўланадиган ҳақ ҳам кўп бўлади.

Шу метод жорий қилинса, маҳсулот етиштириш учун ҳар бир одамнинг масъулияти ошади. Тракторчининг орқасидан контролёр қўйиб юришга ҳожат қолмайди. Ишларнинг бутун комплекси учун жавобгар бўлган тракторчи ёки бригада бошлиғи ўзига-ўзи контролёрлик қилади, ҳамма иш ўз вақтида ва юқори сифатли бажарилишини кузатиб боради. У экиш олдидан тупроқни ишлаш, экиш сингари ишлар ўз вақтида ўтказилса, ҳосил нобуд қилинмасдан йиғиштириб олинса, ҳар гектар ердан кўпроқ маҳсулот олажагини, бинобарин эса ўзини анча кўпроқ иш ҳақи билан таъмин этажагини ҳам тўғри ҳисоблайдиган бўлиб қолади.

Ҳозир бизда агрономлар, механизаторлар ўсиб етишди. Меҳнатни ташкил этиш ва меҳнатга ҳақ тўлашда тўғри тартиб жорий қилинса, улар ишларнинг юқори сифатли бўлишини таъминлай оладилар. Ҳозирги шароитда бригадаларга агрономларни бошлиқ қилиб қўйиш айни муддаодаги иш бўладиганга ўхшайди. Бунда мен шуни назарда тутяпманки, агроном тракторни яхши билиши, тракторда ишлай оладиган бўлиши, тракторчига ибрат кўрсата билиши керак. Агар агроном тракторда ишласа, бу — нур устига аъло нур бўлади.

Менга америкалик йирик селекционер олим ҳақида шундай бир воқеани сўзлаб беришди. Унинг ҳузурига совет мутахассислари суҳбатлашиш учун боришган экан, бирпас кутиб туринглар, селекционер ҳозир селекция учун экилган экинлар ҳосилини йиғиштириб олиш билан банд, ҳадемай ишини тамомлаб, сизлар билан суҳбатлашади, дейишибди. Олимдан селекция участкангизда неча киши ишлайди, деб сўрашса, у, ўзим билан ёрдамчим ишлаймиз, ҳолос, деб жавоб берибди.

Бизнинг кўпгина мутахассисларимиз ҳам ишлашни билишади ва ишни яхши кўришади, Аммо, меҳнатга ҳақ тўлаш тартиби ҳам унумлироқ меҳнат қилишга, маҳсулот етиштиришни кўпайтиришга ва маҳсулот таннархини камайтиришга ундайдиган бўлиши керак. Афсуски, бизда маҳсулот бирлигига қанча меҳнат сарф бўлаётганини ҳисобламайдиган, ўз қўшниларининг тажрибаси билан дуруст қизиқмайдиган кишилар ҳали ҳам бор. Ваҳолонки, ана шу кишиларнинг қўшнилари орттирган тажрибалар кўпинча газеталаримизда босилиб туради.

Илғор тажрибага, матбуотнинг сўзига бундай муносабатда бўлиш ярамайди, ўртоқлар. Сизлар сингари мен ҳам иш билан бандман, лекин диққатга сазовор мақолаларни, китобларни ўқиб туришга, фан ютуқлари ва илғор тажриба ҳақидаги кинофильмларни қизиқиб кўришга ҳар куни вақт топяпман. Бизнинг талантли олимларимиз, мутахассисларимиз, практикларимиз кўп. Улар ўз меҳнатлари ва ижодий ишлари билан ҳаётимизни бойитишмоқда, коммунистик қурилиш практикаси учун кўплаб янги, қимматли нарсалар беришмоқда. Халқ орттирган тажрибадан омилкорлик билан фойдаланиш қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлаш соҳасида КПСС Марказий Комитетининг февраль Пленумида белгилаб олинган катта-катта планларни муваффақиятли амалга оширишимизга ёрдам беради.

Бугун биз далаларини кўздан кечирган «Декабрист» совхози, «Ершовский» совхози, «Рефлектор» колхози ва бошқа хўжаликларнинг ишчиларига, раҳбарлари ва мутахассисларига уларнинг фидокорона меҳнатлари учун, буғдой ва бошқа экинлардан мўл ҳосил етиштирганликлари учун, давлатга дон сотиш соҳасидаги мажбуриятларини зўр илҳом ва ватанпарварлик билан бажараётганликлари учун ташаккур билдираман.

Сизларга қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантиришда, халқ фаровонлигини оширишда янги-янги ютуқлар тилайман.

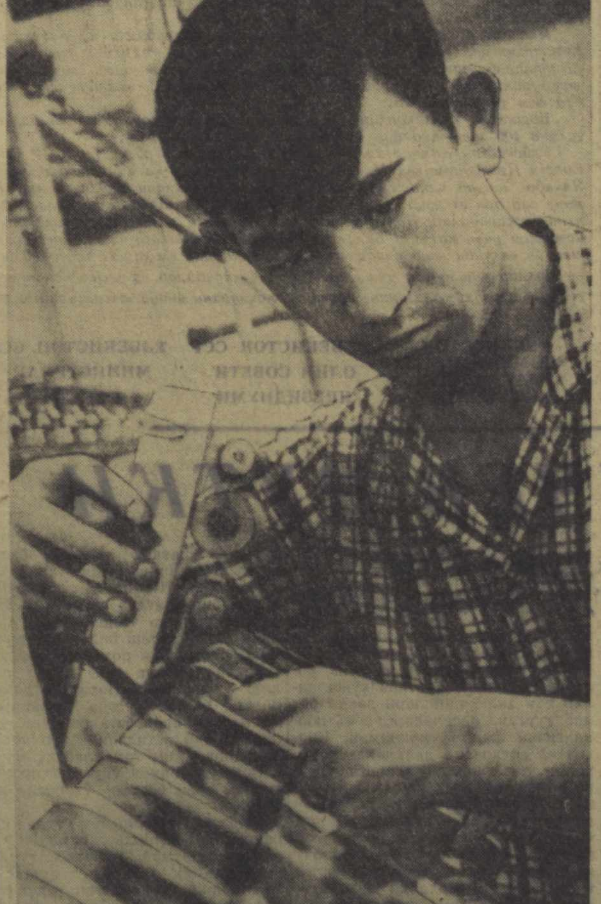

«Таштекстильмаш» заводи йиғув цехининг С. Акромхўжаев бошлиқ коммунистик меҳнат бригадаси Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси 40 йиллиги шарафига оширилган мажбурият олиб ишламоқда. Сиз суратда кўриб турган С. Акромхўжаев бошқаларга намуна кўрсатиб ишлаш билан бирга Тошкент тўқимачилик институтида ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқиётир.

А. Тўраев фотоси.

КАТТАҚЎРҒОН САНЪАТКОРЛАРИ ЖУРНАЛИСТЛАР МЕҲМОНИ

Шу кунларда пойтахтимизда меҳмон бўлиб турган Самарқанд область Каттақўрғон шаҳар драма театри ўз гастролларини зўр муваффақият билан ўтказмоқда.

Кеча каттақўрғонлик санъаткорлардан катта бир группасининг Тошкент шаҳар журналистлари билан учрашуви бўлиб ўтди. Учрашувда «Совет Ўзбекистони», «Тошкент ҳақиқати» ва «Ҳақиқати Ўзбекистони» газета редакциялари, нашриёт ва журналларнинг ходимлари иштирок этдилар.

Каттақўрғон шаҳар ўзбек драма театрининг бош режиссёри Р. Орифжонов журналистларга театрнинг 40 йил ичида босиб ўтган ижодий йўли ва театрнинг келаси режалари ҳақида сўзлаб берди.

Учрашув қатнашчилари каттақўрғонлик санъаткорларга қизғин миннатдорчилик билдиришди ва ижодий ишларида катта муваффақиятлар тилашди.

А. ЮСУПОВ.

ҲИКОЯ

Восил ака

Тонг. Қуюқ дарахтлар шохида макон тутган яккахон булбул бирам ёқимли хониш қиладики... иложсиз тўхтаб, ҳузур қилиб тинглайсан, киши. Пастда дарёнинг шовуллаши Одамтошнинг тик қояларига урилиб, тағин ҳам сирли, ваҳимали гувиллайди.

Табиатнинг бу ажиб сеҳрига асир тушган Василий олис-олислардаги мудроқ тоғларнинг ўркач-ўркач тизмаларига тикилган кўйи дарё томон борарди. Елиб-пишқириб оқаётган дарё бўйида бирпас тўхтади-да, сув намлаган чағир тошларни авайлаб боса-боса, харсанг устида чўнқайди. Сувнинг тафтини билгиси келди шекилли, ғўдир бармоқларини ботирди. Ўйноқи тўлқин эркаланиб, отасига талпинган боладек қўлини тортқиларди.

Шўхлигими бу ё кибр-ҳавоми? Вахший Енисей олдида бу нима деган гап?! — Василий ақл кўзи билан ҳар икки иншоотни чамалаб кўрди. Енисейдаги қудратли нурхона тўғонининг ҳайбатига сўз йўқ, аммо Одамтош сув сандиғининг салобатини ҳам жилла камситиб бўлмайди! Бир юз етмиш метр — чамаси саккиз терак бўйи тўғон қуриш ҳазиланакам иш мас. Ҳў-ў, анави қирнинг...

Василийнинг хаёл ипи узилди. Чап соҳилдаги чўққининг қоқ тепасида оппоқ қабр турарди. Ҳали дарада ғира-шира паллаю, олисдаги қорли тоғлар сийнасидан узилиб улгурмаган қуёшнинг заррин нурлари мақбарани тавоф қиляпти.

«Шунчалик баландга қўйишибдини, улуғ одам бўлса керак-да»... — Василийнинг ўйи чала қолди; алланимнинг шарпасини эшитиб, орқага бурилди. Ундан бир неча метр нарида, қирғоқда олди очиқ яхтак кийган, ўрта ёшлардаги, шоп мўйловли чайир киши турарди. Василий тошдан тошга сакраб қирғоққа чиқди, катта оқ тунука пақир ушлаган кишининг чақмоқдай кўзларига, бошида омонат, қўққайиб турган эскироқ дўпписига разм солиб, кўнгли илиди, шалвираган чап енгини кўриб: «мажруҳ экан-а», дея кўнглидан ўтказди.

— Салом алайкум, — шоп мўйловли киши Василийни ўзбек фаҳмлади чамаси.

Василий эса Ўзбекистонда бор-йўғи биринчи кун яшаши. У кеча тун ярмида поездан тушди, қурилиш идорасининг грузовиги уни станциядан тўғри меҳмонхонага олиб келди. Уч-тўрт соат ором олган бўлди, лекин қониб ухлагани йўқ. «Тезроқ тонг отса-ю, янги иш жойимни бориб кўрсам», дея орзиқиб ётди.

Мана унинг «кўз очиб кўрган» таниши. Василий ҳали ўзбек тилини билмасди. Лекин Енисейда бирга ишлаган ўзбекистонлик йигитлардан анча-мунча сўзларни ўрганиб олган.

— Алейкум салям, — деди у.

Виттадан папирос чекиб бўлингунча иккови бир-бирининг кимлигини, касб-корини — хуллас дастлабки танишувда ойдинлашадиган одатий нарсаларни билиб олишди.

Василий Енисейдаги қурилишдан келди. Экскаваторчи. Хотини, икки боласи бор, улар ҳам яқинда келишади.

Ҳамсуҳбати — Соли Қосимов, лекин уни бу атрофда Соли мўйлов десангиз танийдилар. Касби чойхоначи (урушдан илгари тракторчи эди). Қаерда янги қурилиш бошланса, ўша жойга бориб чойхона очади. Унинг қадами теккан ер обод бўлмай қолмайди. Бу ерга ҳам «қўлинг ўргулсин» Қорасувдан талабгор бўлиб келган. Қўлими? Қўлини Смоленск бўсағасидаги жангда снаряд парчаси узиб кетган.

— Ишдан кейин биз тарафга ўтиб туринг, — Соли мўйлов меҳмонга илтифот кўрсатди. — Аччиқ кўк чой дамлаб бераман.

Бирга қайтаётиб Василий беихтиёр қайрилиб, чўққига, чўққидаги қабрга қаради. Қуёш энди қабр билан қўшиб бутун тоғ бағрини нур қучоғига олган эди.

— Билмайсизми, у қанақа қабр? — қизиқсинди Василий.

— Восил аканики, — Соли мўйлов сержун кўкраги билан ғулдираб гапирди.

— Катта одам бўлганми у?

— Ҳў-ў, нимасини айтасиз, меробой одам бўлган...

Улар қалин дарахтзор орасидаги бир қаватли меҳмонхона муюлишига етиб қолишди. Соли мўйлов чойхўрлар кутиб қолмасин деб шошиб нари кетар экан, Василийни яна бир карра нонуштага таклиф қилди.

* * *

Дарёнинг ўнг соҳилидаги чўққи этагида олисдан қараганда одамга ўхшаб кўринадиган узунчоқ ғалати тош бор. «Одамтош» аталиши шундан.

Бу ерлар бир вақтлар нуқул тақир, шағал ёстанган овлоқ жой бўлган, на бир туп дарахт, на биронта капа бор эди бу атрофда. Колхоз тузилиб, бирин-сирин пичанзорлар, қўриқ қамишзорлар экинзор бўлавергач, одамлар Қорадарёнинг сувини олиб кетгани ҳар ёққа канал очишди. Одамтошда сув тақсимлагич тўғон қуришди. Бу қалин дарахтлар ўша кезларда экилган эди, мана энди ҳамманинг ҳавасини қўзғаб шовиллайди, оралсанг адашиб кетасан. Ўрмонзорнинг бир чекасига мироблар учун уйлар қуришган. Ҳозир шу уйлар янги келаётганларни ўз бағрига оляпти.

Одамтошнинг эл оғзига тушганига кўп бўлгани йўқ.

Илгарироқ миш-миш тарқалди: нима дейсан, Одамтошда Қорадарёни тўсиб сув омбори қурилармиш.

Охири ўша миш-мишлар чин бўлди. Одамтошнинг довруғи ёйилди. Газеталар ёзмаган, радио гапирмаган кун йўқ: Одамтош, Одамтош, Одамтош... Поездларда вагон-вагон техника келяпти. Уралдан уч том бўйи келадиган экскаваторлар, Белоруссиядан кузовига иккитадан енгил машина сиғадиган самосваллар. Сибирдан тахтаёғочлар пайдар-пай келиб тушяпти. Одамларни айтсангиз-чи! Ғуж-ғуж ёшлар, бошқа қурилишларда ишлаб донг таратган инженер-механиклар келишяпти. Василий ҳам ўшалардан бири.

* * *

... Тўғон иши қизигандан қизиди. Экскаваторнинг баҳайбат чўмичи қутурган арслондай ғарч-ғурч тош кемиради, ҳар ғилдираги маҳалланинг ҳовузидай келадиган самосваллар бир тепа бўлгудек шағал уюмини кўрдим демай орқалайди. Бульдозерлар эса ерни сузаётган ҳўкиздай чираниб, ялпоқ шохи билан шағал суради.

Василий экскаваторни тиклаб бўлиб, иш бошлагандан бери кайфи чоғ. Пўлат девнинг «қулоғи»ни тутиб, ишни соғиниб қолган экан, сурункасига уч кун агрегатдан тушмади,

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ · 2

6 АВГУСТ 1964 ЙИЛ
№ 182 (12.836).

АВГУСТ КЎСАГИ

М. ЭГАМБЕРДИЕВ,
Андижон ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Коммуна» колхозининг раиси.

Август ҳосилга ҳосил қўшиш ойи, дейишади. Жуда тўғри, ҳосил тақдири, хирмоннинг баракаси мана шу ойда ҳал бўлади. Ҳар туп ғўзада шу кунларда қанча кўп кўсак тўпласак, парваришни сира бўшаштирмай, кўсакларни қанчалик салмоқли қилсак, ҳосилимиз шунчалик мўл бўлади.

Биз 1860 гектар ерда пахта етиштиряпмиз. Ўтган йили ҳар гектаридан 31,5 центнердан «оқ олтин» йиғиб-териб олган бўлсак, бу йил гектаридан 32 центнердан хирмон кўтаришни мўлжаллаяпмиз. Бунинг учун эса терим оммавий бошлангунга қадар ғўзани парвариш қилишимиз, сувдан, озуқадан оқсатиб қўймаслигимиз зарур. Бу йилги шароит худди шуни талаб қилмоқда. Чунки баҳорда ҳавонинг паст келиши натижасида ғўза ривожланишдан анча кечикди. Лекин пахтакорларимиз ҳар бир агротехника тадбирини юксак савияда амалга ошириш туфайли бу фарқни анча камайтирдилар. Ўтган йили ғўза қайси муддатда гуллаган бўлса, бу йил ҳам ўша даврда гул кўрсатди. Лекин ҳосилнинг чўғи озроқ. Ҳар туп ғўзада ҳозирги кунда ўртача 2,5-3 та кўсак бор.

Айрим хўжаликларда августда, айниқса шу ойнинг иккинчи ярмида ғўза парвариши бўшаштириб юборилади. Парвариш ғўзани суғоришдангина иборат бўлиб қолади. Бу—ўз меҳнати тўғрисида жон куйдирмаслик, меҳнати самарасига бепарволик билан қарашдир. Чунки сал меҳнатингизни аямасангиз, ҳосилга ҳосил қўшилади, ишни тўхтатиб қўйсангиз, ҳар гектар ерда 2-3 центнер ва ҳатто ундан ҳам кўпроқ ҳосилни бой бериб қўясиз. Ана шуларни назарда тутиб август ойида ғўза парваришини сира бўшаштирмай давом эттиришга қарор қилдик.

Фозилжон Раҳимов, Фаттоҳ Мамадалиев, Алижон Йигиталиев, Мақсудали Султонов, Ғофир Қодиров бошлиқ бригадаларда 350 гектардан ортиқ авжи паст ғўза бор. Бундай пайкаллар алоҳида белгилаб қўйилган. Августда ана шу ерлардаги ғўза икки марта комплекс парвариш қилинади. Қолган майдонларда эса узунасига икки марта, кўндалангига бир марта культивация ўтказилади. Ҳозир 40 та трактор культиваторидан 16 таси кўндалангига ишлаб турибди.

Август кўсаги — аъло навли пахта демакдир. Бу даврда парваришни давом эттириш билан, менимча, тўрт нарсадан ютиш мумкин. Аввало пайкалга трактор оралаб турса, ғўзанинг остига шамол тегади. Қорасон касали тегиб кўсакларнинг чириб қолиши эса худди августда ғўза остига шамол тегмаганидан бўлади. Иккинчидан, бу даврда талабига қараб камида 2-3 марта сув қуйилади. Тупроқ юмшатилмаса, нам тез кўтарилиб, тупроқ қотиб, ғўза чанқаб қолади, гул ва шоналарини тўкиб юборади. Учинчидан, бегона ўтлар қириб ташланади, натижада терим вақтида пахта ифлосланмайди. Қолаберса, ҳар бир кўсак яхши етилиши ва тез очилиши учун ғўза остини юмшатиб, ўсимликнинг сув, ҳаво ва озуқа моддаларидан яхши баҳраманд бўлиши учун худди июль ойидагидек шароит яратиб бериш лозим.

Бу йил колхозимизда терим машиналарига кенг йўл очиб берилади. Йил бошидан буён биз ана шу мақсадни кўзлаб ғўзани машинабоп қилиб ўстираётирмиз. Машина териминнинг муваффақиятли ўтказилиши эса кўп жиҳатдан шу кунлардаги ишимизга боғлиқ. Ўтган йили машиналар билан 880 тонна пахта териб, бу соҳада яхшигина тажриба орттирганмиз. Ана шу тажрибага таяниб шуни айтиш мумкинки, сўнгги культивация вақтида эгатларни тўғри олиб, ерни машина теримига тайёрлашдан ташқари, ғўзани ҳам тайёрлаш лозим. Яъни машина теримига ажратилган участкаларда ғўза парваришини янада кучайтириб, ҳар бир туп ўсимликда кўсакларнинг шиғил бўлишига эришмоқ керак. Олимларимиз, тажрибакор пахта усталарининг газеталаримизда эълон қилинган август тадбирлари ҳақидаги маслаҳатлари ишимизга катта ёрдам беради.

Биз ана шу маслаҳатларга асосланиб, мўл ҳосил етиштиришга қаратилган агротехника тадбирларини изчиллик билан амалга оширмоқдамиз. Ҳамма майдонларда ғўзани чеканка қилиш тугалланди, 93 жойда чуқур қазилиб, бу чуқурлар гўнг билан тўлғазилди. Энди ҳамма бригадаларда ғўзага «шарбат» оқизилмоқда.. Бу усул билан озиқлантириш ҳосилнинг етилишини тезлаштиради, шу билан бирга вақтида етарли озуқа олган ғўзада кўсаклар салмоқлироқ бўлади.

Бу йил 1963 йилдагига нисбатан тўрт баравардан зиёд пахта машиналар билан териб олинади. Бу бизнинг қатъий аҳдимиз. Бригада бошлиқларигина эмас, балки ҳар бир колхозчи ҳам машина териминнинг афзаллигини ўз кўзи билан кўриб, ишонч ҳосил қилди. Колхозчиларнинг фикр-истакларини ҳисобга олиб, ғўза баргини тўктириш учун ҳамма майдонга дори сепамиз. Бу иш 15 сентябргача бажарилади.

Ўтган йили 10 та пахта териш машинаси мавжуд эди. Бу йил яна 12 та агрегат сотиб олдик. Терим бошлангунга қадар яна 8 та «зангори кема» олинади ва терим машиналари 30 тага етказилади. Ҳисоблаб чиқсак, машина ва прицеплар сотиб олиш учун сарфланган маблағлар бир йил ичида тўла қопланиб, теримни механизациялашдан колхоз 102 минг сўм фойда ҳам олар экан. Ҳозир 22 агрегат учун 44 механик-ҳайдовчи тайёрлаб қўйилди. 10 та терим агрегатидан 9 таси ремонтдан чиқарилди.

Ҳозирги кунда колхозчиларнинг бутун диққат эътибори ғўзани меҳр билан парвариш қилиб мўл ҳосил тўплашга қаратилган. Пахта далаларида мингдан ортиқ колхозчи меҳнат қилмоқда. 225 сувчи кечаю кундуз ишлаб, фидокорона меҳнати билан ҳосилга барака киритмоқда.

Пахтачиликни комплекс механизациялашда Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг шонли 40 йиллик юбилейи йилида янги ғалабаларни қўлга киритишга аҳд қилганмиз. Етиштириладиган 5090 тонна пахтадан 4 минг тоннаси машиналар билан териб олинади. Мавсумда 150-180 тоннадан пахта теришга аҳд қилган Мамадали Бўрибоев, Ёқубжон Юсупов, Абдулла Исломов, Зафар Мадаминов каби механизаторларимиз, Адашхон Худойбердиева, Гулчеҳра Тешабоева, Инобат Давронова каби турсунойчи механик-ҳайдовчиларимиз мавсумга пухта шайланмоқдалар, ўзлари пахта терадиган майдонларда ғўзанинг серҳосил ва калтабўғим бўлиб ўсишини таъминламоқдалар.

Мен шу ўринда терим машиналари тўғрисида ўз фикримни ҳам айтиб ўтмоқчиман. «ХВС-1,2» агрегати деҳқонлар ишончини оқлади. «ХТ-1,2» машинаси эса хўжалик манфаатлари жиҳатидан янада фойдалироқ. Чунки унинг териш аппаратини олиб қўйиб, трактордан бошқа мақсадларда, яъни бошқа ишларда ҳам йил бўйи фойдаланиш мумкин. Кўрак узиш агрегатининг чиқарилганлиги ишимизни янада енгиллатди. Бироқ машинада терилган пахтани қайта тозалашга тўғри келади, бундай пахта албатта қуритиш-тозалаш цехларига тушди. Терим агрегатларига пахтани тозалайдиган ихчам аппарат ўрнатилиб икки ишни бир йўла бажарадиган комбайн яратилса, мақсадга мувофиқ бўлар эди. Биз, деҳқонларнинг орзумиз ана шундай.

ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИГА ТАЙЁРМИСИЗ

ТАРАДДУД

Чирчиқ шаҳрида ўтган ўқув йилида 19 та кундузги мактаб бўлиб, уларда 17.254 ўқувчи таълим олган эди. Бу йил эса ўқувчилар сони 20 мингга етади. Шаҳарда 964 ўқувчига мўлжалланган янги ўн бир йиллик мактаб қурилиши жадал суръатлар билан олиб борилмоқда. Қурувчилар бу мактабни 20 августгача қуриб битказиш мажбуриятини олганлар

Ҳозир мактабларни, спорт майдончаларини жиҳозлаш ва тартибга солиш ишлари тугалланмоқда.

Шаҳар маориф бўлими ўқувчиларнинг ёзги дам олиш ва соғломлаштириш кампаниясининг самарали ўтказилишига ҳам алоҳида аҳамият бериб, шаҳардаги ўқувчиларнинг 90 процентга яқинини ёзги соғломлаштириш ва дам олиш жойларига жалб этган.

— Шаҳарда, — дейди шаҳар маориф бўлимининг мудири И. П. Николаев, — 1 июлдан болалар техника станцияси ишга тушган эди. Бу ерда ўқувчиларнинг кўнгилдагидек дам олиши ва турли ҳунарларни ўрганишларига кенг имкониятлар яратилган.

П. УСМОНОВА.

Чилонзордаги саккизинчи секторда биринчи сентябрь куни яна бир янги ўрта мактаб эшиклари катта очилади. Суратда: янги мактаб биноси.

И. Глауберзон фотоси.

ДЎСТЛАР ҲУЗУРИДА

Тошкентдаги Глиэр номли республика болалар музика мактаб-интернатининг 110 кишилик коллективи яқинда Болтиқ бўйи республикаларига сафарга бориб, қардош халқларга ўз санъатларини намойиш қилдилар.

Ўзбекистоннинг бўлажак ижрочилари Эстония, Латвия, Литва шаҳарларида ва қишлоқларида яшовчи пионер ва ўқувчилар билан яқин алоқа боғлашди, улар билан тез-тез хат ёзишиб туришга аҳд қилишди.

М. ХУЖАЕВА.

МУСОБАҚАДОШЛАРИМИЗ МАСЛАҲАТИГА АМАЛ ҚИЛАЙЛИК

КАМЧИЛИКЛАР ТУЗАТИЛЯПТИ

ЗИРАБУЛОҚ («Совет Ўзбекистони» мухбири). Мусобақадош Озарбайжон пахтакорларининг вакиллари Норпой бошқармаси хўжаликларида бўлганларида ғўза парваришида анча нуқсонларни аниқлаган, ҳосилга ҳосил қўшиш тадбирлари қониқарсиз бажарилаётганини таъкидлаган эдилар. Улар айниқса ғўзани об-тобида суғориш, паст ғўзаларни қўшимча озиқлантириш, етилган карталарни ўз вақтида юмшатиш юзасидан қимматли ва дўстона маслаҳатлар берган эдилар.

«Иттифоқ», «Самарқанд», Карл Маркс номли ва бошқа колхозларнинг аъзолари мусобақадошларнинг маслаҳатлари асосида ҳосилга ҳосил қўшишга қаратилган жанговар қирқ кунлик эълон қилдилар. Далага қўшимча ишчи кучи, культиватор сафарбар этдилар. Ҳар бир бригадада сувчилар ва механизаторлар сони кўпайтирилди, сувчи билан механизаторларнинг унумли ишлаши учун барча шароитлар яратиб берилди. Кечаси сув тутувчиларга юқори разряд билан ҳақ тўлаш жорий этилди.

Агроном Иноят Туробов раислик қилаётган «Иттифоқ» колхозида жанговар қирқ кунликнинг дастлабки ўн куни яхши кўрсаткичлар билан якунланди. 2380 гектар ердаги ғўза қарийб бир марта парваришдан чиқарилди. С. Қурбонов, Ф. Қувонов, А. Туробов бошлиқ юқори ҳосилли бригадалар бир ҳафта ичида ҳамма майдондаги ғўзаларини тўла бир марта парвариш қилдилар. Гектаридан 45 центнердан «оқ олтин» етиштиришга аҳд қилган Хўжақул Абдуллаев бошлиқ звено ғўзани чеканка қилиб бўлди. Унинг даласида ҳар туп ғўзада 6-7 тадан бўлиқ кўсак санаш мумкин.

«Самарқанд» колхози 1155 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 30 центнердан хирмон кўтариш мажбуриятини олган. Қардош озарбайжонликлар хўжаликнинг кўпчилик бригада ва звеноларида иш ана шу юксак мажбуриятга яраша ташкил қилинмаганлигини айтган эдилар. Колхоз правлениеси мусобақадошларнинг бу эътирозларини ҳисобга олиб, конкрет тадбирларни белгилади. Яйловлар ва молхоналардан гўнг, қўй қийи ташишга 10 автомашина ва 42 киши ажратилди. Сувчилар кўпайтирилиб, 43 кишидан 84 кишига етказилди. Правление қарори билан 41 кишига биринчи класс сувчи номи берилди. Уларга қўшимча 10 процент ҳақ тўланадиган бўлди. Колхозда кейинги беш кун ичида 672 гектар ердаги ғўзага «шарбат» оқизилди.

Бошқармадаги «Пахтакор», Охунбобоев номли, Киров номли колхозларда ҳам мусобақадошларнинг маслаҳатлари асосида шундай тадбирлар кўриляпти. Бошқармада ғўзанинг учинчи комплекс парвариши тугалланди.

Л. ЭРГАШЕВ.

МАСЛАҲАТ АСОСИДА

Яқинда мусобақадош Андижон пахтакорларининг вакиллари Сурхондарё областининг колхоз ва совхозларида бўлиб, социалистик мажбуриятларнинг қандай бажарилаётганлигини кўздан кечирган эдилар. Улар ғўза парваришидаги илғор тажрибаларни ўрганиб, ишда йўл қўйилган хато ва камчиликларни юз-хотир қилмай очиб ташлаган ва дўстона маслаҳатлар берган эдилар.

Илғор хўжаликларда ғўза парвариши мусобақадошлар маслаҳати асосида олиб борилмоқда. Денов бошқармасидаги «Ғалаба» колхози аъзолари 2140 гектар ернинг ҳар гектаридан 40 центнердан пахта беришга аҳд қилганлар. Андижонлик пахта усталари бу колхозда культиваторларнинг ишчи органлари етишмаслигини, пичоқлари ўтмаслашиб қолганини, нарзаниклар ёмон ўрнатилганини кўрсатиб, суғоришда ҳам катта нуқсонлар борлигини таъкидлаган эдилар. Меҳмонларнинг танбеҳ ва мулоҳазаларини колхозчилар инобатга олдилар. Бу маслаҳатлар махсус йиғилишда атрофлича муҳокама этилиб, йўл қўйилган хато ва камчиликларни тузатишнинг конкрет тадбирлари белгилаб чиқилди. Колхозчилар ишга қизғин киришдилар. Бойқулов, Тангриев ўртоқлар бошлиқ бригадаларда ғўза культивациясининг сифати тубдан яхшиланди. Уста сувчилар тажрибасини ўрганиш мақсадида ёш сувчилар учун уч кунлик амалий машғулотлар ўтказилди. Суғориш тармоқлари қайта ремонт қилинди.

Колхоз пахтакорлари мутахассислар билан ҳамкорликда ҳашаротга қарши курашни кучайтирдилар. Бунда «ОДН»лардан яхши фойдаланиляпти. Айрим майдонларни қайта дорилаш йўлга қўйилди. Кечалари чироқлар ёрдамида зараркунандаларни қириб ташлаш ташкил этилди.

Колхозчилар 400 гектар ердаги ривожланишдан 15-20 кун кечикаётган ғўзани олдингилар даражасига етказиб олиш ва август ойида мўл-кўл ҳосил тўпланиши учун қўшимча тадбирларни амалга оширмоқдалар. Кечки ғўзаларга «шарбат» оқизиляпти.

Ҳосили машинада териладиган ерлардаги ўсимликларни тўғри парвариш қилиш, бегона ўтлардан тозалаш, карта четларини текислаш, йўл, кўприкларни созлаш каби ишлар ҳам жадал боряпти. Терим агрегатларининг кўп қисми ремонтдан чиқарилди. Механик-ҳайдовчилар мавсумда 100-150 тоннадан «оқ олтин» теришга сўз бердилар.

Мусобақадошларнинг маслаҳатларини оғишмай амалга ошираётган «Ғалаба» колхозининг меҳнаткашлари гектаридан 40 центнердан пахта етиштириш ҳақидаги мажбуриятларини ошириб адо этиш учун яна зўр бериб курашишлари керак.

А. ХАЛИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ТАШАББУС

Маматқурбон Оқмуродов бошлиқ бригада аъзолари маслаҳатлашиб, колхозда янги ташаббусни бошлаб бердилар. Улар ҳар бир пайкалдаги ғўзанинг аҳволини кўздан кечириб чиқиб, гектаридан 50 эмас 60 центнердан «оқ олтин» етиштириш мажбуриятини олдилар. Улар ана шу мақсад йўлида янгиариқлик Искандар Юсупов бригадаси аъзолари билан мусобақалашишга аҳд қилдилар.

— Биз 70 гектар ердан 60 центнердан пахта етиштиришга аҳд қилган эканмиз, бунинг учун августда ҳам худди июнь, июль ойларидаги каби зўр шижоат билан меҳнат қилиш кераклигини яхши биламиз. Бригадамизнинг ҳар бир аъзоси берилган ваъданинг устидан чиқиш учун ўз фидокорона меҳнати билан замин тайёрламоқда, —дейди бригада бошлиғи ўртоқ М. Оқмуродов. — Ҳозир ҳар туп ғўзамизда 10-14 та шона, 5-7 та гул, 4-5 тадан кўсак санаш мумкин. Ваъдамизни бажариш учун ана шу гул ва шоналарни ҳам тўқ кўсакка айлантирамиз.

Далаларда меҳнат жўш урмоқда. Ғўза қатор ораларини ишлашда механизатор Мадамин Алломов жонбозлик кўрсатяпти. У ишнинг унумли, сифатли бўлишига катта эътибор бермоқда. Н. Давлатов, И. Ҳайитбоев, Қ. Раҳимов, Р. Холмуродова каби сувчилар ғўзага кечаю-кундуз «шарбат» оқизмоқдалар.

Э. БЕКМАТОВ.
Гурлан бошқармаси, «Москва» колхози.

НАМАНГАН бошқармасидаги «Партия XXII съезди» колхозининг Маҳмуд Ҳамроев бошлиқ бригадаси аъзолари гектаридан 47 центнердан арпа ҳосили олдилар. Улар ҳозир маккажўхори етиштирмоқдалар. Маккажўхорининг ҳар гектаридан 60 центнердан дон олиш кўзда тутилмоқда. Суратда: бригадир ўртоқ М. Ҳамроев.

И. Глауберзон фотоси.

ҲОСИЛГА ҲОСИЛ ҚЎШИШ ОЙИ

(Хатларга обзор)

Пахта далаларида меҳнат жўш урмоқда. Юбилей йилида давлатга камида 3 миллион 600 минг тонна пахта етказиб беришга аҳд қилган республикамиз меҳнаткашлари мўл ҳосил етиштириш йўлида куч-ғайратларини аямай меҳнат қилмоқдалар. Мана, Янгийўлдаги «Москва» колхозининг далалари. Ҳар бир туп ғўза шиғил гул, шона, кўсак туккан. Бу — комплекс механизациялашган бригадага Турсуной Йўлдошева бошчилик қилади. Пайкал четида Ғиёс Муҳаммедов экинга «шарбат» оқизяпти. «Шарбат» кўсакларни салмоқдор қилади, тез етилтиради. Шунинг учун ҳам, деб ёзади ўртоқ У. Ўринбоев, бригада аъзолари августнинг охирига қадар ғўзаларни «шарбат»га қондиришга аҳд қилдилар.

Ҳозир ғўза авжи ҳосил тўплаётган пайт, ҳар тупида 3-4 кўсак бўлса 5-6 та гул ва ундан ҳам кўпроқ шона бор.

Пахтакорларимиз августда ғўзани сифатли парвариш қилиш нақадар катта аҳамиятга эга эканлигини яхши биладилар. Шунинг учун ҳам хўжаликларда август ойида қилинадиган ишлар графиги белгилаб олинди, дала ишлари жадал давом эттирилмоқда. Оққўрғондаги Ленинобод, Янгийўлдаги К. Маркс номли колхозларда, Бўка районидаги «Ленин йўли» колхозининг Деҳқонбой Каримов, «Партия XIX съезди» колхозининг Суюн Абдиев, Янгийўлдаги «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» колхозининг Комилжон Фозилов бошлиқ бригада ва звеноларида ғўза парвариши ҳозирги масъулиятли кунларда янада кучайтирилди. Пастдаргомдаги «Чимбойобод» колхозининг Бобош Қурбонов, Ленинград районидаги «Коммуна» колхозининг Ҳошимжон Мелиев, Олтиариқдаги Куйбишев номли колхознинг З. Раҳимова, К. Тожиалиев ва бошқа ўртоқлар бошлиқ бригадаларида ҳосилга ҳосил қўшиш учун барча чоралар кўриляпти. Бу ҳақда Н. Тўфонов, Х. Шозадақулов, И. Абдуллаев, К. Бўлганбоев, Э. Худойқулов, М. Шокиров, У. Қамбаров ва Т. Ортиқов ўртоқлар хабар ёзиб юборганлар.

Андижондаги Жданов номли колхознинг Ўролбой Умаров бошлиқ бригадаси аъзолари чеканкани тугалладилар. Ҳар туп ғўзада ҳозир 5-6 тадан тўқ кўсак бор. Чеканка эса кўсакларнинг янада кўпайишига, салмоқдор бўлиб тез етилишига хизмат қилади. Ўртоқ М. Абдуллаев ана шу ҳақда хабар юборса, А. Абдураҳимов, У. Абдуллаев, Ҳ. Фозилов, Ғ. Маҳмудов ўртоқлар Марҳаматдаги «Қизил Ўзбекистон», Балиқчидаги «Қизил Юлдуз», Наманагандаги Карл Маркс номли, Чустдаги «Москва» колхозларида хирмонга барака киритиш учун ҳар бир туп ғўза меҳр билан парвариш қилинаётганлигини, қондириб суғорилаётганлигини маълум қиладилар.

Ғиждувондаги «Зарафшон» колхозининг Иброҳим Султонов бошлиқ бригадаси аъзолари ғўзани уч марта комплекс парваришдан чиқардилар. 49 гектар майдондаги ғўза тўртинчи марта парвариш қилинди. Гектаридан 40 центнердан «оқ олтин» етиштириш учун курашаётган бригада аъзолари августда ғўзани яна камида 1,5 марта парвариш қилиш, авжи паст ғўзаларни эса тўла икки марта комплекс парваришлашга аҳд қилдилар. Ўқитувчи Боқи Бековнинг хабар қилишича, бригаданинг механизатори Камол Саъдуллаев ҳар куни 8-10 гектар майдондаги ғўза қатор ораларини юмшатмоқда. Бригада пахтакорлари далага ҳар куни 6-8 тонна гўнг чиқармоқдалар.

Шаҳрисабз бошқармасидаги «Қизил Юлдуз» колхози аъзолари бу йил давлатга 5200 тонна пахта етказиб бериш учун курашиб, ҳосил тўплаш ойини жанговар меҳнат билан ўтказдилар. Айниқса Эргаш Шойимов, Мамадўст Пардаев, Жаббор Ҳайитов бошлиқ бригадаларда ҳар туп ғўза 7-8 тадан кўсаклади. Бу бригадаларнинг аъзолари 50 центнерчилар ҳаракатига қўшилиб, ғўза парваришини пахта терими бошлангунга қадар давом эттиришга, ҳар туп ўсимликда кўсаклар сонини 16-18 тага етказишга аҳд қилдилар. Бу ҳақда Э. Эшонқулов, Т. Ибодов ўртоқлар хабар ёзиб юборганлар. Н. Аллаёров, Б. Меликов ўртоқларнинг ёзишича, Қаршидаги «Москва», Шўрчидаги «Коммуна» колхозларида ҳосилга ҳосил қўшиш тадбирлари уюшқоқлик билан амалга оширилмоқда.

Шовот бошқармасидаги Ленин номли колхознинг машҳур пахтакор Дўстжон Бобожонов бошчилик қилаётган 6-бригадасида шу кунларда ғўзани маҳаллий ўғит билан озиқлантиришга жиддий эътибор беряпти.

Шу ҳақда хабар юборган ўртоқ Р. Отажонов, бригада аъзолари ҳосилнинг 80 процентини машинада териб олишни кўзда тутаётганликларини айтади.

Мўл ҳосил учун курашнинг ҳал қилувчи даври келди. Пахта хирмонининг қанчалик баракали бўлиши шу кунларда қилинаётган меҳнатга боғлиқ. Шунинг учун ҳам ҳар бир хўжаликда август мўл ҳосил учун курашда зарбдор ой деб эълон қилиниши, дала ишлари бир кун бўлса-да бўшаштирилмаслиги керак.

дўстлари койишиб бергач нойлож кабинани бўшатди. Нима ҳам қиларди ишдан кейин. Уч-тўрт соат дам олса кифоя, одати шунақа — кам уйқу. Сибирда ишдан кейин кўпинча хотинига қарашарди, бу ерда бўлса вақти ортиб қоляпти. Бола-чақаси ҳали-ҳозир кўчиб келгани йўқ; ҳадеб чойхонага бораверса, Соли мўйловни ишдан қўяди. Василий андишага борганида кўпинча одеялни қўлтиқлайдида, дарёнинг Одамтошга қайрилиб оқадиган гирдоби тепасидаги майсазорга боради, ёнбошлаб ётиб китоб ўқийди. Баъзида ўқишни йиғиштириб қўйиб гирдобга тикилганича, соққадек майда-майда тошларни сувга отиб ўтиради, ҳар замонда бошини кўтариб ботаётган қуёшга, нариги соҳилдаги қир тепасида парвозга шайланган бургут сингари турган қабрга узоқ-узоқ термулади.

Ажабо, бирон янги жойга борганингда дастлаб кўзингга чалинган нарса ҳамиша хотирда сақланади. Бу қабр ҳам Василийнинг хаёлига маҳкам ўрнашиб олган эди.

Боя ишдалигида уни бир киши суриштириб келди. Василий, мухбир бўлса керак деб ўйлади, кейин билса шу ерлик бир ўқитувчи экан. Ҳеч нарсадан ҳеч нарса йўқ, «Сиз ўртоқ Тихомиров бўласизми?» деб қолди. Василий «Ҳа, мен» деса, «Сизга гапим бор эди, дам олиш куни келсам вақтингиз бўладими?» — дейди.

Василий «хўп» деб юборди. Мана энди дарё бўйида ўтириб аттанг қиляпти. У аввал бир-иккита шериги билан Восил аканинг қабрига чиқиб келишга ваъдалашгани хаёлидан кўтарилган экан. Нима бўлади энди? Яхшиси, эртароқ жўнаб, ўқитувчи келгунча қайтишга ҳаракат қилади...

* * *

Василий, Рифъат, Асқарали учаласи дарё кўпригига етганида, рўпарадан бир тўда болаларни бошлаб ўқитувчи Фарҳод келиб қолди. «Оббо, чатоқ бўлди-ку!» — хижолат тортди Василий. Ҳадеганда баҳона тополмай турган эди, Фарҳод шогирдларига Василийни танитди:

— Енисейдан келган машҳур экскаваторчи Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Василий Васильевич Тихомиров шу киши бўлади.

Болалар унга ҳавас билан тикилиб қолишди. Гарчи бу машҳур экскаваторчи-қурувчи хилма-хил одамлар билан суҳбатлашиб, кино камералари олдида неча бор суратга тушган бўлса-да, бу содда, соф кўнгил қора кўзларнинг иккаш назари уни бир қадар довдиратиб қўйди, ҳатто нима дейишини билмай, гапидан адашиб қолаёзди.

— Кечирасиз, кечроқ келасиз деб ўйлаб, Восил аканинг қабрини зиёрат қилгани бораётган эдик, — Василий Васильевичнинг бу гапи болаларга негадир қувонч, тетиклик бахш этди. Улар бир-бирларини туртишиб, ўзаро гаплашишди.

— Айни муддао, — Фарҳод Василийнинг сўзини оғзидан илиб кетди. — Биз ҳам ўша ерга боряпмиз.

Болалар олдинда, катталар орқароқда ярим энгашиб сўқмоқда тепаликка кўтарилишарди. Фарҳод Василий Васильевичдан уни-буни сўраб боради:

— Бу ерга кўникиб қолдингизми?
— Хийла.
— Ёқдими?
— Жуда гўзал жойлар экан. Баҳори эрта бошланар экан.
— Сибирда-чи?
— Сибирда ҳали бир оз вақт бор.
— Ўзингиз асли ўша ерда туғилганмисиз?
— Йўқ, Ивановода.
— Ота-онангиз Ивановода туришса керак?
— Вафот қилишган.
— Шундайми?! Афсус... Ишқилиб ёшини яшаб, ошини ошаб ўтгандир?
— Кошки эди... Дадамни йигирма беш ёшида, ойимни ҳам ўттизга етмай ўлган дейишади... Дадамнинг ҳалок бўлганини эшитиб, ундан ёдгорлик бўлсин деб, менга дадамнинг номини қўйган экан ойим.

Орага гап сиғмай қолди, анчагача индамай кетишди. Олдинда тенгқур болалар ипга тизилган маржондек изма-из боришарди. Рифъат билан Асқарали орқароқда латифа айтишиб, чақчақлашиб келяпти. Фарҳод Василий Васильевичнинг ота-онаси ҳаёти билан астойдил қизиқиб қолганга ўхшарди.

— Жуда ёш бўлган эканда-а дадангиз? — яна сўради Фарҳод.

— Нимасини айтасиз, дадам Фрунзе отрядида Тошкент тарафга келганида мен ойимнинг қорнида эканман. Бешга кирганимда ойим терлама касали билан оғриб вафот қилган. Фабрикадагилар мени болалар уйига беришган... Қаранг-а, у деб-бу деб сизга таржимаи ҳолимни айтиб бердим-а. — Василий Васильевич кашъа қилиб кулди.

— Ҳа, шундай бўлди, Василий амаки, — деди Фарҳод жиддий оҳангда. Унинг ортиқ гумони қолмаган эди. — Буларни сиздан бежиз сўраганим йўқ. Сиз ҳозир дадангиз қабрига боряпсиз.

Василий Васильевич аввалига фаҳмламади, уч-тўрт одим босгач, тўхтади-да:

— Нима?! — деди ҳам даҳшат, ҳам саросима оҳангда. Фарҳод тағин босиқ туриб такрорлади:

— Сиз Василий Иванович Тихомиров қабрига боряпсиз. Бизда уни Восил ака дейишади, у, халқнинг афсонавий қаҳрамони.

Василий Васильевич кўзларини юмди, у эсанкираб бормоқда эди. Ўқитувчи уни суяб оҳиста харсанг устига ўтирғизди, ўзи ҳам чўккалади. Асқарали, Рифъат ҳам етиб келишди.

— Балли-е, сизларга, дарров чарчадингларми, қариб қопсизлар-да, — ҳазил-мутойиба қилди Рифъат. Бироқ бригадирининг бундай ҳолатини кўриб ҳазилни йиғиштирди. — Нима бўлди, Васил Василич, юрагингиз ўйнаяптими? Баландликка кўтарилиш қийин бўлса қайта қолайлик?

Фарҳод, сабр қилинг, дегандай ишора қилди.

Василий гаранг одамдай ўқитувчига тикилди: йигирма саккиз-ўттиз ёшлардаги давонгир йигитнинг шўх қора кўзлари энди маъюс боқарди, иккала қоши оралиғи чимирилиб, ўйда қолганлигини билдириб турарди. Айб иш қилиб қўйган боладек Василий Васильевичнинг юзига қарашга ийманарди.

— Яқинда газетада номингизни ўқиб қолдим, — Фарҳод ҳамон ердан кўзини узмаган ҳолда изоҳ берарди. — Василий Ивановичнинг ким бўлганлигини, қай ҳолатда ҳалок бўлганини аниқлаб, ҳамма ҳужжатларни мактабимиздаги ўлкани ўрганиш музейига қўйганмиз. Ивановога жуда кўп хат ёздик, болалари бор-йўқлигини билолмагандик...

Василий Васильевич шу маҳалгача баландликдаги бу қабрга лоқайдлик билан бот-бот тикиларди, аммо кўнглининг аллақаерида қанақадир бетоқат ҳис кўниб ўтирганини сезсада, бунинг нимаданлигини аниқ тасаввур этмаган эди. Мана энди ўрнидан туриб чўққига кўзи тушган заҳотиёқ юраги соғинч, меҳр кучидан ловуллаб ёнди. У ўзини тутаолмай тепаликка елдай учди. Бора қолиб ўзини қабр устига ташлади. У худди ёш боладай ҳўнг-ҳўнг йиғларди. Ҳа, ҳали мўйлов қўйиб улгирмаган отанинг қабри устига сочларига оқ оралаган фарзанднинг кўз ёшлари томмоқда эди. Болалар Василий Ивановичнинг мармар лавҳа тепасига ўрнатилган суратига тикилганича сукут сақлаб турардилар. Улар аста-аста келиб, қўлларидаги гулларни қабр атрофига авайлаб қўйдилар. Қирқ йиллик қабр яна гулларга бурканди.

Рустам РАҲМОНОВ.

3 СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
6 АВГУСТ 1964 ЙИЛ
№ 182 (12.836).

ОЛАМ ЯНГИЛИКЛАРИ

Руминия газеталарининг саҳифаларида

БУХАРЕСТ, 4 август. (ТАСС). Ядро қуроли синовларини қисман тақиқлаш тўғрисидаги Шартнома имзоланган куннинг бир йиллиги муносабати билан «Правда» ва «Известия» газеталари редакцияларининг саволларига Н. С. Хрушчев жавобларининг баёнини Бухарестда чиқадиган газеталарнинг ҳаммаси бугунги сонларида эълон қилдилар.

Руминия газеталари Совет ҳукумати бошлиғининг шартномани тузиш натижасида ҳавонинг радиоактив кукундилар билан заҳарланиши тўхтатилди ва бу Шартноманинг имзоланиши халқаро кескинликни сусайтиришга ёрдам берди, деган гапларини алоҳида бўрттириб кўрсатмоқдалар.

Яна олға қадам қўйиш керак

БЕЛГРАД, 4 август. (ТАСС). Белградда чиқадиган «Политика» газетаси Н. С. Хрушчевнинг «Правда» ва «Известия» газеталари редакциялари саволларига қайтарган жавоблари баёнотини «Халқаро кескинликни юмшатиш имкониятлари» деган сарлавҳа остида босиб чиқарди. «Политика» газетаси Совет ҳукумати бошлиғининг, Москва шартномаси тузилганидан бери ўтган бир йил халқаро ҳаётни янги тажриба билан бойитди: маълум даражада ишонч заҳираси яратиб олингач, фақат расмий битимлар тузиш воситаси билан эмас, балки «ўзаро ўрнак кўрсатиш» сиёсати асосида ҳам халқаро кескинликни юмшатиш ҳамда турли соҳаларда бир-битимга келиш сари илгарилаб бораверишимумкин, деган гапларини алоҳида таъкидлаб ўтади.

ЯДРО ҚУРОЛИНИ ТАҚИҚЛАШГА БАҒИШЛАНГАН ХАЛҚАРО КОНФЕРЕНЦИЯДА

ХИРОСИМА. ТАСС мухбири **А. Ревин** хабар беради:

Профессор Итиро Моритаки ядро қуролига қарши курашчилар конференциясида қатнашмоқ учун Хиросимага келган чет эллик делегатларни табриклаб, бундай деди: «Сизларга мен ва Япония касаба союзлари бош кенгашининг раиси Каору Ота имзолаган таклифнома юборилган эди. Атом бомбаси қурбонларининг ўртоқлик мозорида абадий кўз юмиб ётган 200 минг хиросималикларнинг овозлари сизларни бу ерга чорлаб келди».

Бу сўзлар конференциянинг шиори бўлиб қолди. Конференция ядро уруши хавфига қарши бош кўтариб чиқаётган ҳамма кучларни жипслаштириш вазифасини юкламоқда.

Конференция қатнашчилари атом бомбасидан ҳалок бўлган кишилар хотираси учун бир минут тантанали мотам сукути сақлаш билан инсоният хавфсизлигини таъминлашга салмоқли ҳисса қўшамиз, деб қаттиқ бел боғлаганликларини ифода этдилар.

Конференция қатнашчиларининг ўз масъулиятини сезиб турганлиги ва жиддийлиги конференция ишининг амалий тус олишини дарҳол белгилаб берди.

Конференция 3 августда очилди. Шу куниёқ жуда қисқа вақт ичида иш тартибини келишиб олишга, раҳбар органларни сайлашга, профессор Моритакининг муфассал докладини ва бир қанча чет эллик делегатларнинг нутқларини тинглашга муваффақ бўлинди.

Хитой дирижёрлари ва уларнинг дастёрлари ўзларига қулай қарорларни батафсил муҳокама қилдирмасдан, шошиб-пишиб ўтказиб олиш ниятида ҳовлиқмалик, асабийлик ва делегатларни тўғридан-тўғри қўрқитиш вазиятини вужудга келтирганликларини эслаб, бу ердагиларнинг кулгиси қистамоқда.

Атом портлашидан зарар кўрган уч префектура кенгашининг ташаббуси билан Хиросимада чақирилган конференцияда аҳвол тамомила бошқача бўлди.

Жаҳон тинчлик тарафдорлари ҳаракатининг энг йирик арбоблари конференциянинг раҳбар органларига сайланди. Хиросима университетининг профессори Итиро Моритаки конференция президиумининг раиси, касаба союзлари бош кенгашининг бош секретари Акира Иваи, Ҳиндистоннинг таниқли жамоат арбоби Асаф Али Аруна, Нигерия тинчлик кенгашининг раиси Жозеф Куртис, Колумбия сенатори Пгарвито Муньос президиум аъзолари қилиб сайландилар.

Докладчи профессор Моритаки пекинлик ғаламусларнинг агентлари оёқ ости қилган ҳаракат принципларини тиклаш йўлида Гэнсуйкё арбоблари қандай куч-ғайратлар сарфлашганини сўзлаб берди.

У, ана шу ҳаракат ядро қуролига қарши, қуролсизланиш учун кураш олиб бориш, миллий озодлик учун курашаётган халқларга ёрдам беришдан иборат Гэнсуйкёнинг асосий принципларига содиқ бўлиб қолганлигини таъкидлади. Моритаки конференция муҳокамасига бир қанча конкрет таклифлар киритди.

Окинавадаги Гэнсуйкё вакили Канэконинг нутқи ҳаммада зўр таассурот қолдирди. У, ватанидан ажратиб олиниб, Америка босқинчилари томонидан полигонлар ва аэродромлар шохобчасига айлантириб юборилган ана шу япон префектураси 19 йилдан буён қандай кун кечириб келаётганини сўзлаб берди. Ороллнинг халқи, деди Канэко, ҳуқуқсизлик ва таъқиблаш чоралари ҳукм сураётган бир шароитда, ўз ўлкасининг ватан қучоғига қайтарилиши учун, ядро қуроли тақиқланиши учун курашмоқда. Орол аҳолисининг бешдан бир қисми, деб таъкидлади нотиқ, тинчлик учун курашчилар юришида қатнашди.

Ваколатли чет эл делегациялари ўз нотиқларига ҳаракат қилишнинг конкрет программасини баён этиш вазифасини топширдилар. Жаҳон касаба союзлари федерациясининг вакили Радильо ва Латин Америкаси меҳнаткашлари конфедерациясининг раиси Толедано Москва Шартномасининг муваффақиятини ривожлантириб, ер остида ядро синовларининг тақиқланишига эришиш ҳақида, тинчлик учун курашнинг миллий озодлик ҳаракати билан чамбарчас боғланганлиги тўғрисида, ёппасига қуролсизланиш учун кураш олиб бориш ҳақида, бутун дунёда тинчлик учун курашаётган кишилар билан бирдам бўлиш тўғрисида гапирдилар. Окинава ороли Японияга қайтариб берилсин, Франциянинг Тинч океандаги ядро синовлари тақиқлаб қўйилсин, Шарқи-Жанубий Осиёда Америка империализми кирдикорларининг пайи қирқилсин, деб талаб қилдилар.

Конференцияда ер шарининг ҳамма томонларидан, чунончи Тинчликни ҳимоя қилиш совет комитетидан олинган кўпгина табрикномалар ўқиб берилди.

ИШСИЗЛИКНИ ТУГАТИШ ЧОРАЛАРИ

ҚОҲИРА, 4 август. (ТАСС). Меҳнат министри Анвар Салама Қоҳира телевидениеси орқали бундай деди: Ҳозирги вақтда Бирлашган Араб Республикасида ишчи кадрлар тайёрлаш программаси амалга оширилмоқда. Бу чора ишсизликни тамомила тугатишга ёрдам беради ва мамлакатни малакали ишчи кучлар билан таъминлайди. Министр айтдики, ҳозирги вақтда республика иқтисодий тараққиётнинг жуда кўп лойиҳаларини бажариш учун малакали ишчиларнинг катта армиясига муҳтождир.

Шу йил март ойидан бошлаб кучга кирган социал страхование тўғрисидаги қонун ҳақида гапириб, министр бундай деди: Бу қонун касал, инвалид бўлган, қариган ёки вафот этган тақдирда ишчилар ва уларнинг оила аъзоларининг ҳуқуқларини гарантиялайди. Янги қонуннинг ўзига хос асосий хусусияти шундаки, деди у, бу қонун меҳнаткашларни қарилик ёки касаллик юзасидан ишдан бўшаш вақтида пенсия билан таъминлайди.

Министр Бирлашган Араб Республикасида одамларни ишга жойлаштириш проблемасига тўхталиб, қуйидагиларни айтди: Республиканинг бутун территориясида 80 га яқин меҳнат бюроси ташкил этилди. Бу бюролар ҳар йили юз мингдан кўпроқ кишини иш билан таъминлайди. Агар 1953 йилда атиги учта бюро бўлганлиги ва улар орқали иш олган меҳнаткашлар икки минг кишини ташкил этганлигини эътиборга олганда, бу катта ютуқдир. Келгуси йилнинг охирига келиб, деди сўзининг охирида Салама, Бирлашган Араб Республикасида бундай бюро шохобчаларини икки баравар кўпайтириш мўлжалланди.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ УЧУН КЕМАЛАР

ВАРШАВА, 3 август. (ТАСС). Гданьск кемасозлик корхонасида ҳар қайсиси 12.500 тонна ҳажмли иккита янги кема — «Мценск» ва «Мацеста» кемалари сувга туширилди. Бу кемалар Совет Иттифоқи учун қурилган, деб хабар беради ПАП агентлиги.

ИНДОНЕЗИЯДА ВУЛКАНДАН ЛАВА ОТИЛИБ ЧИҚДИ

ЖАКАРТА. 3 август. (ТАСС). АНТАРА агентлигининг хабар беришича, Индонезиянинг Сангеанг оролида ер тагидаги кучли қимирлашлардан сўнг вулкандан лава отилиб чиқа бошлади. Хатарли райондан ҳозирга ча бир мингга яқин киши кўчирилди.

ЁППАСИГА ВА БАТАМОМ ҚУРОЛСИЗЛАНИШ ЙЎЛИДАГИ ДАСТЛАБКИ ҚАДАМ

МОСКВА ШАРТНОМАСИНИНГ БИР ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНГАН МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

МОСКВА. 4 август. (ТАСС). «Совет тинчлик тарафдорлари ҳукуматимиз бошлиғи Н. С. Хрушчевнинг бугун матбуотда эълон қилинган гапларини қизғин табрикламоқдалар ва қўллаб-қувватламоқдалар. Биз ер остидаги ядро синовларининг сира кечиктирилмай тақиқланишини аввалгидек сабот-матонат ва қатъият билан талаб қила берамиз, бу эса ядро қуролидан фойдаланишни, шундай қуролни ишлаб чиқариш ва асрашни тақиқлаш сари йўл очиб беради». — Тинчликни ҳимоя қилиш совет комитетининг раиси Н. С. Тихонов СССР Министрлр Совети Чет мамлакатлар билан маданий алоқалар давлат комитетида бугун ўтказилган матбуот конференциясида ана шундай деди.

Атмосферада, космик фазода ва сув остида ядро қуроли синовларини тақиқаш тўғрисидаги Москва Шартномасининг бир йиллигига бағишланган бу матбуот конференцияси совет ва чет эл мухбирларида катта қизиқиш туғдирди.

Москва Шартномаси солган яхши негиз, деб таъкидлади Н. С. Тихонов, бутун дунёдаги тинчликсевар кучларнинг актив ва астойдил қилган ҳаракатлари билан мустаҳкамланди, термоядро урушининг ёқасидан қайтиш йўлида янги жиддий қадамлар қўйиш имкониятини берди.

Сўнгра, Н .С. Тихонов айтдики, Хитойдаги бузғунчиларнинг Москва Шартномасига жон-жаҳди билан бўҳтон ёғдириб қилаётган ҳаракатлари термоядро қуролини тақиқлаш учун кураш билан мутлақо алоқаси бўлмаган ва барча тинчликсевар кучлар бирлигини қўпоришга қаратилган ҳаракатлардир. Улар тинчлик душманларининг тегирмонига сув қуймоқдалар.

СССР Медицина фанлари академиясининг вице-президенти В. В. Парин ер шарида радиация вазияти яхшиланганлигини кўрсатувчи баъзи маълумотларни айтиб берди. Ядро портлашларининг нисбатан умри қисқа маҳсулотлари (йод—131, лантан—140, барий—140) ҳамда ядро қуроли синовларини ўтказиш даврида ва шу синовлардан кейинги яқинроқ давр ичида ҳам ташқи, ҳам ички нурланиш нуқтаи назаридан энг хатарли бўлган бошқа кўпгина изотоплар батамом парчаланиб кетди ва инсон организмига ўзининг зарарли радиация таъсирини ўтказа олмайдиган бўлиб қолди.

В. В. Парин шуни ҳам айтдики, нафас олган вақтда ўпкага кириб, юксак даражада нурлантирувчи микроўчоқлар вужудга келтирадиган «иссиқ заррачалар» атмосфера таркибида кескин камайиб кетди.

Ядро қуролини портлатиш вақтида ҳосил бўладиган ҳалокатли радиоактив қўзиқоринларининг ер узра яна бош кўтара бошлашига йўл қўйиш ярамайди. Бунга тоқат қилиб туриш—инсоният олдида тайёрланаётган жиноятга йўл қўйиб бериш демакдир, деб таъкидлади В. В. Парин.

Матбуот конференциясида биринчи ва иккинчи жаҳон урушларининг, шунингдек гражданлар урушининг қатнашчиси — ҳозир Уруш ветеранлари совет комитети президиумининг аъзоси В. Я. Осенин ҳам гапирди.

Чет эл ва совет журналистлари кўпгина саволлар беришди.

ЮБИЛЕЙГА 60.000 ДОНА ПЛАСТИНКА

Тошкент граммофон студияси коллективи республикамиз ва Ўзбекистон Компартиясининг шонли 40 йиллиги шарафига муносиб совғалар тайёрламоқда. Студия кейинги йилларда ўзбек классик қўшиқлари, халқ ашулалари, совет композиторларининг опера, симфония, драма, музикали драма ва комедия асарлари устида ижодий иш олиб борди.

Ўзбекистон ССР халқ артисти Юнус Ражабий раҳбарлигидаги мақом ансамбли: наво, рост, бузрук, дугоҳ, сегоҳ классик мақом ашулаларини ёзиб олди. Бунда Навоий, Жомий, Фузулий, Бобир, Муқимий, Фурқат ва бошқа классик шоирларнинг ғазалларидан фойдаланилди.

СССР халқ артистлари Олим Хўжаев, Аброр Ҳидоятов, Ўзбекистон ССР халқ артистлари Амин Турдиев, Наби Раҳимов, Обид Жалилов, Л. Назруллаев ва бошқа атоқли санъаткорлар ижросида «Отелло», «Қутлуғ қон», «Ҳамза» спектакллари, шунингдек, Муқимий номли театрдан «Тошболта ошиқ», «Фарғона ҳикояси» саҳна асарлари ҳам ёзиб олинди.

Пластинкалар орасида композитор Собир Бобоевнинг Комил Яшин либреттоси асосида ишланган «Ҳамза» операси, Сулаймон Юдаковнинг «Майсаранинг иши» комик операсидан парчалар бор. Шунингдек, республикамизнинг таниқли композиторларининг асарлари ва атоқли ашулачилар ижросидаги ашулалар, созандалар ижро этган куйлар бор.

Н. ИНОҚОВ.

Ўрта Осиё грампластинка студияси Ўзбекистон республикаси ва Ўзбекистон Компартияси 40 йиллиги юбилейига муносиб совға тайёрламоқда. Бу ерга деярли ҳар куни республикамиз санъатчилари келиб ўзлари ижро этган куйларни ёздирадилар. 1-суратда (чапдан): студиянинг овоз режиссёри Ф. Қалаев, овоз оператори А. Тожиев ва редактор Комилжонов ўртоқлар ижро этилаётган куйни ёзмоқдалар. 2-суратда: «Баҳор» ансамблининг миллий музика оркестри ижрочилари.

И. Глауберзон фотоси.

Ништар

ЧАЛАМА-ЧАТТИ

Айтишларича Насриддин Афанди тегирмонга бориб-ди-ю, навбат келгунча ухлаб олмоқчи бўлибди. Ҳазилкашлар унинг соқолини қиртишлаб, «афанди, туринг, навбатингиз келди», деб уйғотишибди. Насриддин ўрнидан туриб қараса, соқол йўқ. «Ие, мени деб бошқа одамни уйғотибди-ку» деб яна ухлайверибди.

Октябрь район халқ судининг баъзи бир қарор ва жаримлари ҳам худди ана шу воқеага ўхшайди. Ҳошиммурод Комилов билан Хожимурод Комиловнинг фарқига бормай, пенсионер Хожимурод акани нақ 15 кун овора-ю, сарсон қилишди. Сарсонгарчилик Хожимурод аканинг уйига халқ судининг қарорини элтиб беришдан бошланди.

— «Урал» приёмниги учун 1960 йилга ҳақ тўламаган экансиз, ана ўша пулни марҳамат қилиб тўлаб қўйинг! — деди ижрочи.

— Менда унақанги приёмник ҳеч қачон бўлган эмас, — ҳайрон бўлиб деди Хожимурод ака.

— Шикоятга ўрин йўқ! — кескин деди ижрочи Муслимова.

Ана ўша кундан бошлаб Хожимурод аканинг ороми бузилди. Район суди, алоқа бўлими, область суди ўртасида қатнай-қатнай нақ оёқдан қолди. Маълум бўлишича, бош судья Аҳмаджонов жавобгарни суд мажлисига чақирмасдан, ҳақ тўламаган шахс Хожимурод Комиловми ёки Ҳошиммурод Комиловми, ҳатто шуни ҳам аниқламасдан туриб шартта ҳукм чиқариб юборган экан. Шунинг учун ҳам Ҳошиммурод ўрнига Хожимурод ака сарсон бўлибди. Яна шуниси ҳам маълум бўлиб қолдики, ўртоқ Аҳмаджоновда бунақанги «янглишишлар» тез-тез бўлиб турар экан. Судья чала-ма-чатти ҳукмлар чиқариб, физкультура институтининг ўқитувчиси Ф. Исмоиловни, Университет кўчасида яшовчи Р. Маликовни ҳам нақ бир ойча идорама-идора қатнашга мажбур қилган.

Гражданларни беҳуда овора қилишни ўртоқ Аҳмаджонов қачон тарк этар экан?

Э. СИДДИҚОВ, Ҳ. АНВАРОВ,
Тошкент шаҳри.

УСТИ ЯЛТИРОҚ...

Андижон шаҳрининг Октябрь кўчасида тўрт қаватли кўркам меҳмонхона биноси қад кўтарган. Мабодо Андижонга борсангиз, соясалқин кўчаларни, шаҳар кўрки бўлган жойларни сайр этинг, аммо янги меҳмонхонада тунай кўрманг. Чунки таъбингиз хира бўлади. Шикоят ёзаман деб «Шикоятлар дафтари»ни сўраб ҳам юрманг. Чунки, бу ерга келувчилар унга арзи-додларини ёзавериб аллақачон тўлдириб юборганлар.

Меҳмонхона очилганига бир йилдан ошди. Лекин ҳамон у жиҳозланган эмас. Хоналарда кийим қўядиган жой йўқ. Стол ва стуллар ҳам етарли эмас. Радио репродукторлар ўрнатилмаган. Биринчи каватдан жой ололсангиз яхши, лекин бошқа қаватларга чиқсангиз сув тополмай сарсон бўласиз.

Бу ҳақда Андижон шаҳар ижроия комитетининг раиси ўрток Обидовга шикоят қилиб юрманг. Камчиликлар унга беш панжадек аён. У меҳмонхонани жиҳозлаш ва ремонт қилиш учун маблағимиз йўқ, деб юрибди. Шундай экан, усти ялтироқ, ичи қалтироқ бу меҳмонхонанинг аҳволидан ким хабар олади?!

И. КАТАЕВ.

СОВЕТ КИШИСИНИНГ ФАЗИЛАТИ

ФАЛОКАТДАН ҚУТҚАРИЛДИ

Меҳнат отпускасини ўтказиш учун Э. Бешевли ўз оиласи аъзолари билан Олмалиқдан Бекобод шаҳрига бораётган эди. Улар тушган «Москвич» бузуқ кўприкка келгандан кейин сув орқали ўтаётган машиналар ортидан борадиган бўлди. Ариқнинг ўртасига келиб машина юра олмай тўхтади. У қанча ҳаракат қилмасин ўрнидан қўзғолмади, аксинча, машина ўнг томонга оғди. Пассажирлар ҳаёти хавф остида қолди. Агар бирор ҳаракат бўлса машинанинг ҳалокатга учраши турган гап эди. Бу фожиали воқеани кўрган уч йигит машина томонга қараб югурди. Йигитлар сувга чўкаётган машинани елкаларида кўтариб қаддини ростлади. Машина тўлиб-тошаётган сувдан ҳали чиқиб кетиши гумон эди. Улар сувнинг саёз ерларини қидириб топиб, шоферга йўл кўрсатдилар ва машинани текис йўлга олиб чиқишга ёрдам бердилар. Бешевли оиласини ҳалокатдан қутултириб қолган йигитлар Бўка районидаги «Партия XIX съезди» колхози аъзолари Чинор Анорбоев, Пардавой Усмонов, Анорбой Ҳасановларга биргина Бешевли оиласи эмас, йўловчи шоферлар, колхозчилар ҳам ташаккур билдирдилар.

С. КАРИМОВА.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

6 АВГУСТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида. 18.00 — **Ажойиботлар оламига саёҳат** (болалар учун). 18.25 — **Телевизион янгиликлар.** 18.45 — **Комсомол зарбдор қурилишларида** («Ёшлик» студияси кўрсатади). 19.05 — А. П. Чехов **Кулгили фильмлар тўплами.**

Ўзбек тилида: 20.05 — **Гулсара** операси (Навоий номли театрдан), танаффус вақтларида — **Телевизион янгиликлар, Реклама ва эълонлар.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — **Олмаота телестудияси программаси.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 6/VIII **Гулсара,** 7/VIII да **Демон.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА:

Алданган алдамчилар — «ВАТАН», НАВОИЙ номли. «ИСКРА». «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Бахт куни — «ЁШ ГВАРДИЯ», «ДРУЖБА» (1-залда), «МОСКВА», «ВОСТОК» «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 2, кеч 6 ва 8 да). «ЎЗБЕКИСТОН» (кечқурун). «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Куба, 1958 йил — «МИР» (кундуз ва кечқурун).

Жасур кишилар — НАВОИЙ номли (эрталаб 10, кеч 5 ва 10-20 минутда).

Тонггача қирқ минут — «ЁШ ГВАРДИЯ» (кеч 10 да), «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

Крепостной актриса — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб 10, кундуз 4 ва кеч 9-45 минутда).

Аршин мололон — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз).

Қандай қилиб севимли бўлиш мумкин — «ЮЛДУЗ» (кеч 5, 7 ва 9 да).

Янги Гулливер — «МОСКВА» (эрталаб соат 10 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 9-10 минут ва 10 яримда)

Георгий Саакадзе (1 ва 2-серияси) — «ОКТЯБРЬ».

Алданган алдамчилар — НАВОИЙ номли, «ФЕСТИВАЛЬ».

Кэмпбелл короллиги — КАФАНОВ номли.

Бахт куни — ТЕЛЬМАН номли (10 яримда). «ХЕВА».

Эски Чикагода — «УДАРНИК».

Шайтоннинг ҳам кучи етмайди — «1 МАЙ».

Петер — КИРОВ номли.

Мушук келганда — ФРУНЗЕ номли.

Тонггача қирқ минут — «ШАРҚ».

Соядан қочиш — «ВАТАН».

Бир қиз қиссаси — «ПАХТАКОР».

Бўйдоқ ҳаёти — «РАКЕТА».

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА

8 августдан 17 августгача

репертуар план

8/VIII да — **Катта концерт.**
9/VIII да — **Зарафшон қизи.**
10/VIII да — **Тошболта ошиқ.**
12/VIII да — **Нодира.**
13/VIII да — **Жон қизлар.**
14/VIII да — **Ишқинг билан.**
15/VIII да — **Нурхон.**
16/VIII да — **Зуҳранинг мактублари.**
17/VIII да — **Тошболта ошиқ.**

МАРКАЗИЙ «ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА

8 августда

ФИЗКУЛЬТУРАЧИЛАР КУНИ ШАРАФИГА

«Умид» кубоги учун Қирғизистон ССР билан Ўзбекистон ССР терма командалари ўртасида

ФУТБОЛ

Республика биринчилиги учун

КУРАШ

Тошкент шаҳрининг эркак ва хотин-қиз командалари ўртасида

ВОЛЕЙБОЛ

Республика шахсий биринчилиги учун

ТЕННИС

Кеч соат 7 да бошланади. Стадионга кириш бепул.

Тошкент шаҳридаги **«РЕМТОЧМЕХ» КОМБИНАТИ** СТОЛ ВА ДЕВОР

СОАТЛАРИНИ

буюртмачилар уйида

ремонт

ҚИЛИБ БЕРАДИ

Мастерни қуйидаги жойлардан чақириш мумкин:

Биринчи бўлим — Киров кўчаси, 35-уйда, телефон 3-17-06;

Маиший хизмат уйидаги «Экспресс» салони — Карл Маркс ва Ленин кўчалари бурчагида, телефон 3-02-95;

Марказий хизмат кўрсатиш бюроси — «Правда Востока» кўчаси, 19-уйда, телефон 2-53-11.

РЎЙХАТ ҚИЛИНГАН **КИНОУСТАНОВКАЛАРИ** бўлган КОРХОНА, МУАССАСА, ЖАМОАТ ТАШКИЛОТЛАРИ, ЎҚУВ ЮРТЛАРИ, КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАР ДИҚҚАТИГА!

КИНОФИЛЬМЛАР ПРОКАТИ ЎЗБЕКИСТОН КОНТОРАСИДА

турли темада

ХРОНИКАЛ-ҲУЖЖАТЛИ, ИЛМИЙ ОММАБОП ВА ЎҚУВ

ФИЛЬМЛАРИ БОР:

1. Тарихий-революцион ва энг муҳим ижтимоий-сиёсий темалардаги фильмлар.
2. Социалистик саноат ва қишлоқ хўжалигига доир фильмлар.
3. Совет фани ютуқларини кўрсатувчи фильмлар.
4. Илмий-атеистик темаларда.
5. Медицина, физиология, санитария, гигиена ҳақида.
6. Маданият, санъат ва адабиётга доир фильмлар.
7. Жаҳон мамлакатлари бўйлаб.
8. Ёш авлод ҳақида.
9. Физкультура ва спорт.
10. Ҳарбий темаларда.
11. Бошқа фильмлар (кўча қатнови қоидалари, ёнғиндан сақланиш қоидалари, омонат кассалар, лотерея, страхование ҳақида).

Фильмнинг бир бўлимини прокат қилиш ҳақи — 10 тийин.

Кинофильмлар прокати Ўзбекистон конторасига (Тошкент шаҳар, Заводская кўчаси, 35-уй, телефон 5-19-62, 5-07-86), шунингдек кинофильмлар прокати область конторалари ва бўлимларига мурожаат қилинсин.

ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

КИЙИМ, ГИЛАМ, ПОЯНДОЗ ВА БОШҚА БУЮМЛАРНИ КУЯДАН САҚЛАШ УЧУН республиканинг уй-рўзғор буюмлари магазинларидан

НАФТАЛИН

СОТИБ ОЛИНГ

Савдо ташкилотлари талабига мувофиқ нафталин ҳар қанча миқдорда сотилади.

«Узхозторг» республика улгуржи базасининг адреси: Тошкент шаҳар, А. Тўқаев кўчаси, 30-уй.

«СРЕДАЗЭНЕРГО-ПРОМАВТОМАТИКА» БИРЛАШМАСИГА

дизель установкалари инженерлари, техниклари, механиклари, сварка инженерлари ва техниклари, IV, V VI разрядли **электрослесарлар, электрообмотчиклар**

КЕРАК

Тошкент шаҳар, Маннон Уйғур кўчаси, 314-уйда кадрлар бўлимига мурожаат қилинсин (8, 11-трамвайнинг «Дарвоза» остановкаси). Телефон 4-02-15.

Калинин район, Қўйлиқ посёлкаси, Тошлоқ кўчаси, 1-тупик, 32-уйда турувчи **Мони Ядгарович Ядгаровнинг** шу уйда турувчи София Львовна Ядгаровадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент область, Калинин район халқ судида кўрилади.

Анҳор кўчаси, 4-уйда турувчи **Моисей Исакович Благодатнийнинг** шу уйда турувчи Александра Мироновна Волпянскаядан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

Тошкент шаҳар, Отчопар кўчаси, 101-уйда турувчи **Валентина Степановна Юсупованинг** Милиция кўчаси, 4-уй, 3-квартирада турувчи Ремзи Юсуповдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Фрунзе район халқ судида кўрилади.

Лугин кўчаси, 138-уйда турувчи **Камалитдин Михтахутдиновнинг** Береговая кўчаси, 36-уйда турувчи Раиса Шариповадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Киров район халқ судида кўрилади.

Шота Руставели кўчаси, 52-уй, 12-квартирада турувчи **Анатолий Васильевич Барсуковнинг** Куйбишев шоссе, 16-уйда турувчи Евдокия Гавриловна Барсуковадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Ленин район халқ судида кўрилади.

Тошкент шаҳар, Кольская кўчаси, 139-уйда турувчи **Валентина Николаевна Николаеванинг** Томск область, Ганиский район, Подгорное қишлоғи, Лесная кўчаси, 6-уйда турувчи Юрий Николаевич Николаевдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Куйбишев район халқ судида кўрилади.

БИЗНИНГ АДРЕСИМИЗ: «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ, 26-УЙ.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 26545. Редактор ўринбосарлари — 27914, 29323. Масъул секретарь — 34455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 27283. Партия турмуши — 33469, 27221. Пропаганда — 31226. Саноат, қурилиш ва транспорт — 34780. Совет қурилиши — 33258. Қишлоқ хўжалиги — 27604. Адабиёт ва санъат — 32036, 27221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 34451. Маҳаллий ахборот — 32347. Оммавий ишлар ва хатлар — 29005, 33553. Иллюстрация — 34524. Стенографистка — 27343. Эълонлар — 28142. Коммутатор — 30249, 30250, 30251, 30252, 30253, 30254, 30255, 30256, 30257, 30258.

«Совет Ўзбекистони», «Правда Востока» ва «Ҳақиқати Ўзбекистон» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 05761. ИНДЕКС — 64543. № 5 — 182.